

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

KATEDRA PEDAGOGIKY

**Diagnostika školní připravenosti u dětí s domácím
předškolním vzděláváním a dětí s institucionálním
vzděláváním v Plzeňském regionu.**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Kopsová Hana

Učitelství pro mateřské školy

Vedoucí práce: Mgr. Pavla Soukupová

Plzeň, 2015

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni, 30. 6. 2015

.....
vlastnoruční podpis

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala vedoucí bakalářské práce Mgr. Pavle Soukupové, za vedení práce a připomínky k ní. Dále děkuji rodinám za sdílení jejich zkušeností s domácím vzděláváním. V neposlední řadě děkuji své rodině za velkou podporu a trpělivost.

ZDE SE NACHÁZÍ ORIGINAL ZADÁNÍ KVALIFIKAČNÍ PRÁCE.

OBSAH

SEZNAM ZKRATEK	2
ÚVOD.....	3
1 TEORETICKÁ ČÁST.....	4
1.1 VYMEZENÍ POJMU DOMÁCÍ VZDĚLÁVÁNÍ.....	4
1.1.1 Domácí vzdělávání pro předškolní věk	5
1.1.2 Domácí vzdělávání na prvním stupni základní školy	5
1.1.3 Domácí vzdělávání na druhém stupni základní školy	5
1.1.4 Domácí vzdělávání v ČR.....	6
1.2 ŠKOLNÍ ZRALOST A ŠKOLNÍ PŘIPRAVENOST	6
1.2.1 Znaky školní zralosti	7
1.2.2 Zjišťování školní zralosti a připravenosti	9
1.2.3 Důležité oblasti při posuzování školní zralosti	11
1.2.4 Dimenze posuzování školní připravenosti dítěte pro zahájení školní docházky	11
1.3 PEDAGOGICKÁ DIAGNOSTIKA A PEDAGOGICKÁ DIAGNÓZA	13
1.3.1 Typy pedagogické diagnostiky	14
1.3.2 Cíl diagnostiky.....	15
2 PRAKTICKÁ ČÁST	16
2.1 ZAMĚŘENÍ MÉHO VÝZKUMU	16
2.2 ZKOUMANÝ VZOREK	16
2.3 POUŽITÉ METODY	17
2.3.1 Anamnéza domácnosti č. 1	18
2.3.2 Anamnéza rodiny č. 2.....	19
2.4 DIAGNOSTIKA ŠKOLNÍ PŘIPRAVENOSTI U DĚTÍ S DOMÁCÍM A INSTITUCIONÁLNÍM PŘEDŠKOLNÍM VZDĚLÁVÁNÍM	21
2.4.1 Diagnostika školní zralosti dětí v DV.....	22
2.4.2 Diagnostika školní zralosti předškolních dětí v MŠ	29
2.4.3 Dotazník pro širokou veřejnost.....	41
ZÁVĚR	47
RESUMÉ	49
SEZNAM LITERATURY	50
PŘÍLOHY	I

SEZNAM ZKRATEK

MŠMT- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

IVP - Individuální vzdělávací plán

ADHD - zkratka anglického „Attention Deficit Hyperactivity Disorder“ – **hyperkinetická porucha (HKP)**

CNS - Centrální nervová soustava

DV - Domácí vzdělávání

RVP - Rámcový vzdělávací program

MŠ – Mateřská škola

NADŽ - Nadaný žák

ZS - Zvládá samostatně

ZSD - Zvládá s dopomocí

N - Nezvládá

ÚVOD

Tématem této práce je diagnostika školní připravenosti u dětí s domácím předškolním vzděláváním a dětí s institucionálním vzděláváním v Plzeňském regionu. Hlavní podnět pro volbu tohoto tématu bylo přistěhování rodiny, která vzdělává doma své děti, do mého blízkého okolí bydliště, a dále rozdílnost názorů široké veřejnosti i fundovaných pedagogů. Proto se v této práci okrajově zaměřím i na diskusi a názory společnosti.

V teoretické části své práce vymezím pojem domácí vzdělávání ve třech úrovních, DV pro předškolní věk, první stupeň a druhý stupeň základní školy. Dále vymezím pojmy školní zralost a připravenost, její znaky a metody jejího zjišťování, důležité oblasti při posuzování školní zralosti, dimenze posuzování školní připravenosti dítěte pro zahájení školní docházky a na závěr pedagogickou diagnostiku a diagnózu.

V praktické části mé práce se zabývám diagnostikou školní zralosti šestiletých dětí, které jsou vzdělávané doma a v mateřské škole.

Cílem mého výzkumného šetření je posouzení školní připravenosti u těchto šestiletých dětí. Na závěr posoudím efektivitu DV a institucionálního vzdělávání.

Pro dosažení cíle jsem použila tyto metody: Diagnostiku, dotazník, anamnézu, pozorování, pracovní listy.

1 TEORETICKÁ ČÁST

1.1 VYMEZENÍ POJMU DOMÁCÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Domácí vzdělávání je definováno školským zákonem č. 561/2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. Paragraf 40 popisuje DV jako „druh jiného způsobu plnění povinné školní docházky, čímž se rozumí:

- a) individuální vzdělávání, které se uskutečňuje bez pravidelné účasti ve vyučování ve škole (dále jen "individuální vzdělávání"),
- b) vzdělávání žáků s hlubokým mentálním postižením.¹

Paragraf 41 popisuje a rozvíjí individuální vzdělávání od jeho schválení ředitelem školy až po jeho zrušení².

„Domácí vzdělávání je neformální výuka“³, pro některé dokonce životní styl s tradicí delší než školní vzdělávání. Je to plnění povinné školní docházky doma. Výuka probíhá kdykoli a kdekoli. Kateřina Jančaříková ve své publikaci *Domácí vzdělávání* využívá termín „přenesení stylů a metod ze školních lavic ke kuchyňskému stolu.“⁴ Dítě nedochází pravidelně do školy. Pod pojmem domácího vzdělávání též rozumíme „synonymum rodinného vzdělávání. Forma poskytování základního, popř. středního vzdělání, rozšířená např. v USA. Žák je v tomto případě na základě rozhodnutí rodičů vzděláván doma vlastními rodiči nebo rodiči spolupracujícími v rámci svépomocné skupiny.“⁵

Nejčastěji děti vzdělávají rodiče, především matka, ale v některých rodinách to jsou i starší sourozenci, prarodiče apod. Pokud si rodič přeje, dochází na výběrové předměty do jejich domácnosti odborník, nebo dítě dochází za ním. Jedná se především o hudební výchovu a výtvarnou výchovu. Ve škole dítě skládá pouze zkoušky, které předepisuje stát. Podnět pro tento styl vyučování je nedůvěra ve školský systém. V mnoha zemích jsou zpracované programy na toto domácí vzdělávání. Podle Průchy a spol. „odpůrci

¹ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším, odborném a jiném vzdělání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů*. 19. 11. 2004. ISSN 1211-1244.

² Kolektiv autorů, s.r.o. *Z.č.561/2004Sb, školský zákon. Změny zákonů: © Soft Books, s.r.o. . [online]. 16. 3. 2015 [cit. 2015-03-16]. Dostupné z:*

<http://www.zmenyzakonu.cz/zakon.aspx?k=561/2004%20Sb.&d1=01052014&d2=01012015&cmd=compareshort>

³ JANČAŘÍKOVÁ, K. *Domácí vzdělávání v ČR v kontextu reformy českého školství*, 2006, str. 7

⁴ JANČAŘÍKOVÁ, K. *Domácí vzdělávání v ČR v kontextu reformy českého školství*, 2006, str. 7

⁵ PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*, 1995, str. 54

argumentují tím, že škola plní kromě vzdělávání žáka další důležité socializační funkce, které v tomto systému zůstávají stranou.“⁶

V mateřské škole zákonní zástupci nemusí podávat žádost, protože se nejedná o povinnou školní docházku. V posledních letech však vláda přemýšlí nad novým zákonem, který by změnil nepovinnou předškolní docházku na povinnou. Zákon by zahrnoval poslední rok v mateřské škole před vstupem do první třídy základní školy.

1.1.1 DOMÁCÍ VZDĚLÁVÁNÍ PRO PŘEDŠKOLNÍ VĚK

Domácí předškolní vzdělávání v mateřské škole není povinné, tím pádem není vymezeno žádným zákonem České republiky. Domácím vzděláváním tedy pro tento věk rozumím „vzdělávání dětí, při kterém záměrně děti nejsou umístěny do mateřské školy na podnět rodičů, nedochází do ní děti pravidelně a jsou vzdělávány rodiči či širší rodinou doma.“ Z toho vyplývá, že pokud rodič neumístí své dítě do mateřské školy z důvodu např. nedostatečné kapacity míst, nejedná se v tomto případě o DV.

Dítě může navštěvovat mimoškolní aktivity, ve kterých ho rodič neumí dostatečně rozvíjet, jako jsou pohybové aktivity, výtvarné činnosti, hudební výchova apod.

1.1.2 DOMÁCÍ VZDĚLÁVÁNÍ NA PRVNÍM STUPNI ZÁKLADNÍ ŠKOLY

Zda umožnit rodině domácí vzdělávání rozhoduje ředitel příslušné školy, do které byl žák přijat k plnění povinné školní docházky. Ředitel školy může schválit individuální vzdělávání žáka, pokud jsou udány pádné důvody a jsou splněny důležité podmínky pro vzdělání, a to jak po stránce materiální, tak i zdravotní. Musí být zajištěné a vhodně zvolené učební materiály, podle kterých se žák vzdělává. Dotyčná osoba, která žáka bude vzdělávat, musí mít střední školu ukončenou maturitní zkouškou. Žák absolvuje dvakrát ročně, každé pololetí, přezkoušení ve škole, do které byl přijat. Může se účastnit výletů, exkurzí a dalších školních aktivit pořádaných jeho školou.⁷

1.1.3 DOMÁCÍ VZDĚLÁVÁNÍ NA DRUHÉM STUPNI ZÁKLADNÍ ŠKOLY

Individuální vzdělávání probíhá již i na druhém stupni, podle § 171, odst. 1. zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

⁶ PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*, 1995, str. 54

⁷ Metodický portál: Inspirace a zkušenosti učitelů. HUBLOVÁ, Pavlína. *Metodický portál RVP* [online]. 2011 [cit. 2015-06-11]. Dostupné z:

http://wiki.rvp.cz/Knihovna/1.Pedagogicky_lexikon/1/Individuální_vzdělávání?highlight=domácí+vzdělávání

(školský zákon) - individuální vzdělávání na 2. stupni základní školy.⁸ Rodič, který dítě vzdělává, musí mít minimální dosažené vzdělání na vysoké škole s bakalářským programem. Na přezkušování dochází žák jedenkrát za měsíc. Pokud nelze žáka v uvedeném termínu hodnotit, ředitel navrhne náhradní termín pro zkoušení, ale musí to být maximálně do dvou měsíců po hodnoceném pololetí. Pokud rodič pochybuje o správnosti hodnocení, může požádat o nové přezkoušení a jestli mu bude vyhověno, žáka přezkouší komise. V případě, že nejsou splněny tyto podmínky domácího vzdělávání, ředitel povolení pro DV zruší.

1.1.4 DOMÁCÍ VZDĚLÁVÁNÍ V ČR

O počátky domácího vzdělávání se v Čechách zasloužilo občanské sdružení jménem Společnost přátel domácí školy. Tuto organizaci vede Petr Semín. Tato organizace vydává i svůj Občasník, kde lze získat více informací o domácím vzdělávání, jimi pořádaných akcích, také o zkušenostech a postřezích rodičů, kteří byli zapojeni do experimentu, při kterém se zkouší první zapojení rodin do DV. Společnost přátel domácí školy se snaží prosadit tuto formu vzdělávání a snaží se hájit rodiny a jejich zájmy. Poprvé se s individuálním vzděláváním experimentovalo v roce 1998/1999, kdy MŠMT ČR podepsalo smlouvu s Bratrskou školou v Praze, jejímž ředitelem v současné době je Bohumil Bulíř. V uvedeném školním roce zahájili žáci povinnou školní docházku doma a plnili aktivitu tohoto experimentu po dobu pěti let. Jednalo se o 31 dětí z 23 rodin. Další škola, která přistoupila k experimentu, byla Církevní základní a mateřská škola Jana Ámose Komenského, Liberec. Současnou ředitelkou tohoto institutu je Daniela Coufalová. Třetí školou s domácím vzděláváním je Základní škola v Ostravě, vedená Jiřím Bakoníčkem. Experiment byl ukončen v roce 2004. Od školního roku 2005 rodiče legálně smí své děti vzdělávat doma. Nyní mohou být děti zapsány do jakékoli tzv. pilotní základní školy České republiky.

1.2 ŠKOLNÍ ZRALOST A ŠKOLNÍ PŘIPRAVENOST

Autorky Bednářová a Šmardová popisují školní zralost jako „dosažení takového stupně vývoje (v oblasti fyzické, mentální, emocionálně-sociální), aby se dítě bylo schopno bez obtíží účastnit výchovně-vzdělávacího procesu; nebo alespoň bez větších obtíží,

⁸ Vyhlášení pokusného ověřování podle 171 odstavec 1 zákona č. 561. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Praha 1: Ministerstvo školství České republiky, ©2008 [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/vyhlaseni-pokusneho-overovani-podle-171-odst-1-zakona-c-561>

nejlépe s radostí a dychtivostí.“⁹ Kromě tohoto pojmu pedagogové používají termín školní připravenost. Ta podle Bednářové a Šmardové „zahrnuje kompetence v oblasti kognitivní, emocionálně-sociální, pracovní a somatické, které dítě nabývá a rozvíjí učením, sociální zkušeností (zejména v MŠ).“¹⁰ Tyto kompetence najdeme podrobněji v RVP pro předškolní vzdělávání. Vágnerová kompetence, které jsou třeba ke zvládnutí školních požadavků, rozděluje do dvou skupin.

1. „Kompetence, které jsou závislé na zrání. V této souvislosti lze mluvit o školní zralosti.
2. Kompetence, na jejichž rozvoji se ve větší míře podílí učení. Jejich úroveň vyjadřuje školní připravenost.“¹¹

Při posuzování školní zralosti jsou důležité určité oblasti a těmi jsou: tělesný vývoj, zdravotní stav, úroveň vyspělosti poznávacích funkcí, práce schopnosti a úroveň zralosti osobnosti. V posudku by se pozorovatel měl zaměřit vždy na vnitřní vývojové předpoklady a výchovné podmínky. Školní zralost a připravenost se v dnešní době překrývá a doplňuje.¹²

1.2.1 ZNAKY ŠKOLNÍ ZRALOSTI

Proto, aby dítě na základní škole bylo úspěšné, tak podle Pilařové a Šimka, je důležité, „aby každá níže uvedená dílčí složka školní připravenosti, dosáhla prahové úrovně.“¹³

Emocionálně-sociální zralost

Emocionálně-sociální zralost je synonymum pro osobnost dítěte. Z důvodu individuality každého dítěte, je těžké formulovat obsah tohoto pojmu. Na vyzrálост osobnosti jsou však kladeny po vstupu do školy velké nároky.¹⁴

Dítě, které dosáhlo emocionálně-sociální zralosti, splňuje tyto body:

- přiměřená závislost na matce
- emočně stabilní

⁹ BEDNÁŘOVÁ, J., ŠMARDOVÁ, V., *Školní zralost*, 2011, str. 2.

¹⁰ BEDNÁŘOVÁ, J., ŠMARDOVÁ, V., *Školní zralost*, 2011, str. 2.

¹¹ VÁGNEROVÁ, M., *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*, str. 136

¹² *Vstup do školy*. Praha: Raabe, 2012, [116] s. Školní zralost. ISBN 978-80-87553-53-4.

¹³ *Vstup do školy*. Praha: Raabe, 2012, [116] s. Školní zralost, str. 14

¹⁴ BEDNÁŘOVÁ, J., ŠMARDOVÁ, V., *Školní zralost: co by mělo umět dítě před vstupem do školy*.

Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2010, iii, 100 s. Moderní metodika pro rodiče a učitele. ISBN 978-80-251-2569-4

-
- odolné proti frustraci
 - dokáže strávit delší dobu mimo domov
 - osvojí si hygienické návyky
 - dítě dodržuje režim a zvyklosti dne
 - dítě se začlení samo mezi vrstevníky

Fyzická zralost

Fyzická zralost podle Šmardové a Bednářové „není a ani nemůže být prvořadým ukazatelem zralosti, ale je třeba brát ji v úvahu.“¹⁵

Ukazatele fyzické zralosti jsou:

- výměna chrupu
- váha cca 20 kg, výška cca 120 cm
- došlo ke strukturální přeměně
- dostatečná zdravotní, tělesná a pohybová úroveň

Mentální zralost, práceschopnost

Mentální zralost a práceschopnost je těsně spjata se zralostí osobnosti dítěte a s jeho výchovou. Velmi záleží na vyzrálosti CNS. Jde o soubor schopností a dovedností, díky kterým dítě snadněji dokáže řešit problémy a nastávající situace ve škole.¹⁶

Dítě, které dosáhlo školní zralosti v této oblasti:

- orientuje se v čase
- zpívá, přednáší básně
- zná roční období a dny v týdnu
- zná svoje jméno a adresu
- logicky uvažuje
- zná a pojmenuje materiály
- zná základní barvy

¹⁵ BEDNÁŘOVÁ, J., ŠMARDOVÁ, V., *Školní zralost*, 2011, str. 2

¹⁶ BEDNÁŘOVÁ, J., ŠMARDOVÁ, V., *Školní zralost: co by mělo umět dítě před vstupem do školy*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2010, iii, 100 s. Moderní metodika pro rodiče a učitele. ISBN 978-80-251-2569-4.

-
- má elementární vědomosti o přírodě živé i neživé a o společnosti lidí
 - ovládá pravolevou orientaci
 - napočítá do 10 a zná číslice do 10
 - soustředí se, udrží pozornost
 - je schopno dokončit úkol, i který si sám zadal
 - má zrakovou paměť
 - rozliší od sebe různé tvary
 - zná písmena, dokáže poznat své jméno nebo začáteční písmeno svého jména
 - správně vyslovuje
 - plynule a samostatně komunikuje
 - používá jednoduchá souvětí
 - má správný úchop psací potřeby
 - podepíše se tiskacími písmeny
 - detailní kresba, správné zobrazení postavy
 - dokáže napodobit geometrické tvary
 - rozvinutý fonemický sluch
 - určitá míra samostatnosti¹⁷

1.2.2 ZJIŠŤOVÁNÍ ŠKOLNÍ ZRALOSTI A PŘIPRAVENOSTI

„ Školní zralost dětí zjišťuje nejen lékař, psycholog, ale i pedagogové. A to jak učitelé mateřských škol, tak zároveň učitelé ze základní školy, kde probíhá zápis dětí.“¹⁸

V dnešní době školní zralost zjišťuje především učitelka základní školy při zápisu dětí. Toto zjišťování je orientační a učitelka základní školy ho provádí většinou na základě rozhovoru. Pokud dojde k nějakým pochybnostem, doporučí učitelka návštěvu

¹⁷ ZAJÍCOVÁ, V., *Školní zralost dítěte při nástupu do základní školy*. Brno, 2008. Dostupné také z: https://is.muni.cz/th/104478/pedf_m/Diplomova_prace_vcetne_priloh1.pdf. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Mgr. Jana Kratochvílová, Ph.D.

¹⁸ ZAJÍCOVÁ, V., *Školní zralost dítěte při nástupu do základní školy*. Brno, 2008. Dostupné také z: https://is.muni.cz/th/104478/pedf_m/Diplomova_prace_vcetne_priloh1.pdf. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Mgr. Jana Kratochvílová, Ph.D.

pedagogicko-psychologické poradny. Pedagogicko-psychologická poradna vyhodnocuje školní zralost psychodiagnostickými metodami.¹⁹

Tělesnou zralost dětí se mohou pokusit zjistit i rodiče dvěma jednoduchými zkouškami tzv. Filipínskou mírou a Kapalíovým indexem. Jedná se pouze o orientační zkoušky, které mají jednostranné zaměření, proto nelze vyvozovat důsledky o dětské zralosti.

Filipínská míra

Filipínskou mírou zjistíme, „zda ve fyzickém vývoji dítěte již došlo ke změně tělesných proporcí, konkrétně k protažení končetin.“²⁰ Tento test se provádí ohnutím pravé paže přes temeno hlavy a dotkne se levého ušního boltce. V šesti letech je většinou tento "cvik" již úspěšný, protože má dítě správné proporce postavy.

Kapalínův index

Kapalínův index zjistíme podílem míry a váhy dítěte. Pokud dítě nedosahuje ideálního příkladu, viz níže, neznamená to však, že je dítě fyzicky nezralé.

Ideální příklad:

120 cm / 20 kg = 6 let²¹

Orientační test školní zralosti

3 dílčí zkoušky:

1. Kresba lidské postavy
2. Nápodobení psacího písma
3. Obkreslení skupiny teček²²

Další testy školní zralosti:

- Ravenův test
- Test verbálního myšlení
- Edfeldův reverzní test
- Test laterality

¹⁹ KLÉGGROVÁ, J., *Máme doma prvňáčka*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2003, 139 s. Žijeme s dětmi. ISBN 80-204-1020-1.

²⁰ *Vstup do školy*. Praha: Raabe, 2012, [116] s. Školní zralost, str. 9

²¹ *Vstup do školy*. Praha: Raabe, 2012, [116] s. Školní zralost.

²² DITTRICH, P. *Pedagogicko-psychologická diagnostika*. Jinočany: H & H, 1992. ISBN 8085467690.

-
- Test sluchové analýzy²³

1.2.3 DŮLEŽITÉ OBLASTI PŘI POSUZOVÁNÍ ŠKOLNÍ ZRALOSTI

Při posuzování školní zralosti u dítěte posuzujeme tyto oblasti:

- tělesný vývoj a zdravotní stav
- úroveň vyspělosti kognitivních funkcí
- úroveň pracovních předpokladů a návyků
- úroveň zralosti osobnosti

1.2.4 DIMENZE POSUZOVÁNÍ ŠKOLNÍ PŘIPRAVENOSTI DÍTĚTE PRO ZAHÁJENÍ ŠKOLNÍ DOCHÁZKY

Pilařová D. a Šimek P. ve své knize Vstup do školy uvádějí na dimenze posuzování školní připravenosti dítěte pro zahájení školní docházky.:

- **„Desatero předškolního dítěte**
- **Klíčové kompetence závislé na zrání organismu a na prostředí učení**
- **Základní pilíře vzdělávání**

1. **Praktická samostatnost** (fyzický rozvoj a pohybová koordinace, sebeobsluha)
 - Odolnost vůči zátěži
 - **Učit se být samostatným budoucím prvňáčkem**
2. **Sociální informativnost** (orientace v prostředí, v okolním světě i praktickém životě)
 - Rozlišování různých rolí a diferenciací chování, které je s nimi spojeno
 - **Učit se žít společně v rodině, ve škole...**
3. **Citová samostatnost** (emoční stabilita, schopnost kontrolovat a řídit své chování)
 - Emoční stabilita

²³ VÁGNEROVÁ, M., KLÉGROVÁ, J. *Poradenská psychologická diagnostika dětí a dospívajících*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2008, 538 s. ISBN 978-80-246-1538-7.

-
- **Učit se jednat** jako opravdový budoucí školák
4. **Sociální samostatnost** (soužití s vrstevníky, uplatnění se ve skupině vrstevníků, komunikace, spolupráce)
 - Respektování běžných norem chování i hodnotového systému
 - **Učit se žít společně** podle stanovených pravidel
 5. **Výslovnost, gramatická správnost řeči, slovní zásoba, bezproblémová komunikace**
 - Úroveň verbální komunikace
 - **Učit se být** rovnocenným partnerem v komunikaci
 6. **Lateralita ruky, koordinace ruky a oka, držení tužky**
 - Lateralizace ruky, motorická a senzomotorická koordinace a manuální zručnost
 - **Učit se být** zručným a šikovným školákem
 7. **Diferencované vnímání** (sluchová a zraková analýza a syntéza)
 - Sluchová a vizuální diferenciacce
 - **Učit se poznávat** svět kolem sebe
 8. **Logické a myšlenkové operace** (porovnávání, třídění, řazení, číselné představy, řešení problémů)
 - Myšlení na úrovni konkrétních logických operací
 - **Učit se poznávat** a o věcech kolem sebe přemýšlet
 9. **Záměrná pozornost, úmyslná paměť pro učení**
 - Kvalitnější záměrná koncentrace pozornosti
 - **Učit se poznávat** a chtít se učit
 10. **Pracovní chování, soustředěná pracovní činnost, záměrné učení**
 - Autoregulace založená na vůli a spojená s vědomím povinnosti

-
- **Učit se jednat** jako žák, který rozlišuje hru, učení a práci²⁴

1.3 PEDAGOGICKÁ DIAGNOSTIKA A PEDAGOGICKÁ DIAGNÓZA

Diagnostika je využívání odborných metod v praxi za účelem poznání potenciálu diagnostikované osoby. Podle Průchy a spol. jde o „posloupnost činností vedoucí k diagnóze. Je to komplexní proces s cílem posoudit, klasifikovat a vyhodnotit vzdělávací proces a diagnostikovaný objekt,²⁵ Diagnostika je podle Chrásky brána i jako vědecká disciplína, která zjišťuje stav žáka a „která se zabývá objektivním zjišťováním, posuzováním a hodnocením vnitřních a vnějších podmínek i průběhu a výsledků výchovně vzdělávacího procesu.“²⁶ Mertin V. a kolektiv ve své publikaci uvádějí, že „diagnostika se vztahuje zejména ke shromažďování přesných a spolehlivých informací o vědomostech, znalostech, dovednostech jedince.“²⁷

- Diagnostika má dvě složky.:
- 1) obsahová
 - 2) procesuální

V obsahové složce se zjišťuje dosažená úroveň vzdělání, dovedností i návyků. **V procesuální** složce se zjišťuje, jak probíhá proces výchovy a vzdělávání a jaký to má na žáka vliv. Také se provádí diagnostika psychických funkcí, a to v případě nezdaru. Ke všem údajům pedagog přiloží i informace o dítěti, jeho rodině a dalších ústavech, které jsou s dítětem spojeny. Pozorujeme celý proces, ne pouze výsledek. Pedagog se zaměřuje především na pozitivní okamžiky ve vývoji dítěte. Tyto okamžiky slouží jako pilíře pro další působení.

Pedagogická diagnóza

Diagnóza je výsledek diagnostiky. Podle Průchy a spol. je to „výsledek činnosti v rámci pedagogické diagnostiky.“ Podle něj obsahuje „zařazení objektu, jevu, znaku do konvencemi stanovené diagnostické kategorie; jeho označení podle platného názvosloví; stanovení míry, intenzity, závažnosti atd. znaku; formulování pravděpodobné příčiny; odhad dalšího vývoje.“²⁸

²⁴ *Vstup do školy*. Praha: Raabe, 2012, [116] s. Školní zralost, str. 7-8.

²⁵ PRŮCHA, J., WALETROVÁ, E., MAREŠ, J., *Pedagogický slovník*, 1995, str. 48

²⁶ CHRÁSKA, M. *Metody pedagogické diagnostiky*, 2007, str. 5

²⁷ MERTIN, V., KREJČOVÁ, L., *Metody a postupy poznávání žáka, pedagogická diagnostika*, 2012, str. 20

²⁸ PRŮCHA, J., WALETROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*, 1995, str. 145-146

Diagnóza má význam hlavně pro odborníky. Ovlivňují ji zkušenosti a vědomosti diagnostiků. Čím více poznatků, tím více je diagnóza přesnější. Celý proces vyhodnocení je velmi složitý. V některých případech jsou výsledky diagnostiky nutné, protože na základě těchto výsledků jsou vypočítány finanční prostředky, které mohou být rodičům dětí přidělovány. Tyto prostředky se však nárokují pouze dětem se specifickou poruchou, která je posuzována podle úrovně závažnosti. S tím souvisí i vypracování IVP a individuální péče o dítě. Někdy se stanovení diagnózy rozchází jak z pohledu rodiny a dítěte, ale také školy, a výsledek tak bývá někdy protichůdný. Někdy totiž diagnóza slouží jako výmluva nebo kamufláž pro lenost žáka, rodiče či pedagoga, zbavení odpovědnosti a malého snažení ve vzdělávání. V jiném případě si rodič či pedagog uleví, protože se jedná o poruchu učení a ne o nižší rozumové schopnosti či lenost dítěte apod.

Vyvozování závěru diagnóz je velmi choulostivé, a proto by měl být posuzovatel velmi ostražitý a opatrný. Nevyvozujeme výsledky okamžitě, ale pokud dítě nevykazovalo ve zkoušené oblasti požadované výsledky, diagnostiku opakujeme. Neděláme uspěchané závěry, proto dítě sledujeme v delším časovém úseku, aby nedošlo k pouhé hypotéze. Pokud se objeví větší problémy ve vývoji ve více oblastech jeho opoždění, lze se obrátit na poradenské zařízení.²⁹

1.3.1 TYPY PEDAGOGICKÉ DIAGNOSTIKY

Normativní typ

Zde se porovnává výsledek diagnostiky s reprezentativním modelem obyvatelstva v identickém testu. Vzorek je národní nebo dílčí. Tento druh diagnostiky využívá především společnost za účelem dozvědět se, na jaké úrovni je dítě a kam se mezi své vrstevníky začleňuje a je v lidské populaci zařazeno.

Kriteriální typ

Diagnostika úrovně dítěte, kde se právě nachází. Jde o komparaci s externími měřítky. Posuzuje se, jak a do jaké míry dítě zvládá a nezvládá posuzované úkoly.³⁰

²⁹ ZELINKOVÁ, O. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*, 2001

³⁰ ZELINKOVÁ, O. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*, 2001

Individualizovaný typ

Podle O. Zelinkové „tento typ diagnostiky směřuje k hodnocení dítěte pouze ve vztahu k dítěti samému bez porovnávání s vrstevníky, se spolužáky ve třídě.“³¹ Monitoruje za udanou dobu postup a porovnává dosaženou úroveň.

Tento typ se využívá především pro handicapované, neúspěšné děti nebo děti, které ztratily motivaci. U prvních dvou typů děti vidí svůj výkon a nedostatečnost, proto jejich byť malý pokrok už zde funguje jako motivační činitel. Pedagog musí rozdělit úkoly na části, aby je dítě zvládalo a díky tomu byl pokrok viditelný. Individualizovaný typ je na místě u dětí se speciálními potřebami nebo dětmi ucházejícími se o střední školu.

Diferencionální typ

Zelinková říká, že tento typ „slouží k rozlišení obtíží, které mohou mít stejné projevy, ale různé příčiny.“³² Například hyperaktivita, impulzivita a nekázeň nemusí být projevem ADHD, ale pouze špatného vedení ve výchově. Je ale možná i kombinace obou těchto faktorů a dítě může trpět ADHD a být kvůli této poruše CNS špatně vychováváno.³³

1.3.2 CÍL DIAGNOSTIKY

Cílem diagnostiky je zachycení profilu dítěte včetně jeho silných i slabých stránek. Diagnostik musí poznat do hloubky silné i slabé stránky dítěte, na které je nutné se zaměřit a opřít o ně jako o opěrný bod při rozvoji jeho slabších oblastí. Tím, že se diagnostik zaměří na silné stránky, může tak podpořit talent dítěte i jeho nadání.

Bohužel se při neadekvátním postupu lze dostat až k extrémnímu tlaku na dítě, kdy bude záměrně stimulováno různými podněty bez ohledu na věk a jeho potřeby. To je samozřejmě velmi špatné a dítěti to může uškodit a způsobit v mnoha směrech určitý blok. Podtextem tohoto působení bývá strach rodičů, že jejich dítě selže. Zkreslené představy rodičů o tom, co by jejich dítě mělo umět v určitém věku, často vyplývají ze špatné informovanosti, či nedbání na to, že každé dítě má svoji individualitu a rozvíjí se jiným tempem. Největší důraz se nejčastěji klade na osvojení vědomostí, na rozvoj schopností a dovedností již méně. Protože diagnostik mnohem snadněji posoudí vědomosti než dovednosti.³⁴

³¹ ZELINKOVÁ, O. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*, 2001, str. 14

³² ZELINKOVÁ, O. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*, 2001, str. 15

³³ ZELINKOVÁ, O. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*, 2001

³⁴ ZELINKOVÁ, O. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*, 2001

2 PRAKTICKÁ ČÁST

2.1 ZAMĚŘENÍ MÉHO VÝZKUMU

V **teoretické části** této bakalářské práce se na základě literární rešerše věnuji popisu domácího vzdělávání, školní zralosti a připravenosti. Rozvádím zde také diagnostiku dítěte, což je klíčové pro praktickou část této práce.

V **praktické části** mé práce se zabývám diagnostikou školní zralosti šestiletých dětí, které jsou vzdělávané doma a v mateřské škole.

Cílem mého výzkumného šetření je posouzení školní připravenosti u těchto šestiletých dětí. Na závěr posoudím efektivitu DV a institucionálního vzdělávání. Diagnostiku provádím dle platných diagnostických škál podle publikace Školní zralost; Co by mělo umět dítě před vstupem do školy od autorek Jiřiny Bednářové a Vlasty Šmardové (2011). Pro potvrzení mnou získaných výsledků dětí z mateřské školy využívám záznamy z portfolia, vedených třídními učitelkami (viz. tabulka č. 1) a u dětí doma vzdělávaných, dokumenty z pedagogicko-psychologické poradny, se kterými srovnávám pravdivost mých vykázaných závěrů (viz. tabulka č. 2). Jelikož nelze vyvozovat závěry pouze z jednoho pozorování a diagnostikování, zkoumala jsem každé dítě vícekrát při stejných úkolech za delší časové období s pomocí třídních učitelek a rodičů a zaznamenávala jejich pokroky. Diagnostiku jsem pojala především ve formě hry s pomocí obrázků a dalších pomůcek. Dětem tyto předměty sloužily jako motivace, lépe se mi s nimi pracovalo a udržely lépe svou pozornost. Pro své praktické výzkumy jsem využívala tyto publikace: Šimonovi pracovní listy, Cvičení pro rozvoj jemné motoriky a psaní od Pavla Svobody, Kompletní Ediční řadu - Školní zralost apod.

V závěru své bakalářské práce získaná data porovnávám mezi sebou a především, což vede ke splnění mého cíle, se zaměřuji na výsledky diagnostikovaných dětí, jejich vzájemnou komparaci, na jejichž základech vyvozují efektivitu DV a institucionálního vzdělávání. Vyhodnocení mého výzkumu je kvalitativní a kvantitativní.

2.2 ZKOUMANÝ VZOREK

Zkoumala jsem čtrnáct dětí ve věku šesti let, 6 děvčat a 8 chlapců, z toho 10 dětí navštěvuje mateřskou školu a čtyři děti jsou vzdělávané doma. Všechny zkoumané subjekty jsou z Plzeňského regionu.

2.3 POUŽITÉ METODY

Pro získání dat jsem v mé práci použila následující výzkumné metody:

- Anamnézu rodiny
- Diagnostické a didaktické pracovní listy
- Posuzovací škály
- Pozorování
- Dotazník

Anamnéza je „v pedagogice a psychologii jedna z nejdůležitějších diagnostických metod, zpravidla se při ní používá rozhovor, řidčeji dotazník“³⁵

Struktura anamnézy rodin vzdělávajících doma, vychází z těchto bodů:

1. Co vedlo rodiče k rozhodnutí vzdělávat děti doma.
2. Počet dětí, které rodina doma vychovává a vzdělává.
3. Věk dětí.
4. Určení členů rodiny, kteří děti vzdělávají.
5. Dosažené vzdělání rodičů.(vzdělávajících)
6. Šestý bod objasňuje, jestli děti dříve navštěvovaly MŠ či ZŠ.
7. Použití vzdělávacích metod.
8. Spektrum pomůcek a vyučovacích potřeb, které rodiče využívají.
9. Místa, na kterých probíhá vyučování.
10. Sídlo kmenové školy.
11. Tento bod zjišťuje, zda rodiče konzultují své počínání v DV s odborníkem.
12. Hodnocení dětí v domácí výuce.
13. Desátý bod poukazuje na mimoškolní aktivity, které děti navštěvují.
14. Přihlašování dětí na soutěže či olympiády.
15. Účast dětí na školních akcích.

³⁵ PRŮCHA, J., MAREŠ, J., WALTEROVÁ, E. *Pedagogický slovník*, str. 16

-
16. Názor, co je nutné mít k tomu, aby DV dobře fungovalo.
 17. Zápory a klady DV.
 18. Zkušenost s okolím, jeho reakce.
 19. Otázka socializace.
 20. Největší předsudky a chyby v názorech společnosti o DV
 21. Přínos DV rodině.

2.3.1 ANAMNÉZA DOMÁCNOSTI Č. 1

V této domácnosti žijí společně dvě rodiny. Čtyři dospělí, dva muži a dvě ženy a čtyři děti. Žijí na statku v Plzeňském regionu. Obě rodiny jsou jako jedna rodina. Všichni vzdělávají a vychovávají společně děti, ale hlavní roli "učitelky" má pouze jedna matka V. Druhá se stará o obchod a rozvoz domácích produktů J., které na statku společně vyrábí, netráví tak s dětmi příliš času. Obě rodiny vyznávají védskou kulturu - Hare Krišna. Jsou vegetariáni včetně dětí, které maso nikdy neochutnaly.

Na nápad vzdělávat děti doma rodinu přivedla kamarádka, která má o 3 roky a 5 let starší děti a vzdělává je doma. A tím, že ona šla do poradny a již měla tu zkušenost s DV, přinesla rodině inspiraci a začali takto vzdělávat také, i když manžel paní J. je podnikavý typ a nejspíše by na to přišli po čase sami. Dále se tak rozhodli, protože jsou děti v domácím prostředí, má to spoustu výhod, děti mají přirozenou důvěru v rodiče a hlavně děti nejsou schopné sedět několik hodin v lavici už v 6 letech, je to pro ně velká zátěž. Snaží se tak svým dětem prodloužit dětství. Rodina vychovává a vzdělává 4 děti, jednu dívku a tři chlapce. Dívce a dvěma chlapcům je 6 a třetímu chlapci je 8. Děti většinou vzdělává především matka, paní V. i otec. Ale vychovává je celá rodina. Paní J. s nimi tráví času méně, stará se především o obchod a rozvoz jejich domácích výrobků z farmy. Vzdělání mají rodiče zakončené maturitou. Děti nikdy nedocházely do MŠ ani do ZŠ. Děti jsou vzdělávány individuálně i skupinově. Jako pomůcky používají knihy pro předškoláky, grafomotorická cvičení, Hledej rozdíly, Omalovánky, Modelíny, tabuli s křídami, přírodu, okolí, ale určitě ne počítač. Vyučování probíhá u kuchyňského stolu, ale děti se vzdělávají všude i venku na zahradě. Kmenová škola této rodiny je v Tachově. DV s žádným odborníkem rodina nekonzultuje, pouze při přezkoušení s pedagogem, ale většinou si předávají zkušenosti mezi spřátelenými rodinami, které také doma vzdělávají. Rodiče používají v hodnocení pouze jeden stupeň, jedničku a to minimálně "50x" podtrženou,

sladkosti dostanou děti za velké zásluhy, za mimoškolní práce. Děti dochází na mimoškolní aktivity, společně chodí na aikidó, kde se učí sebeobranu a zároveň i najít vnitřní klid, dělat věci s rozvahou, dále chodí na keramiku, kreslení a dívka na hudební výchovu, kluci v hudební výchově nevynikají a nevěnují se jí. Rodiče zatím děti nepřihlašují na žádné olympiády ani soutěže, ani se neúčastní školních akcí. Podle paní J. je pro to, aby DV fungovalo důležité především chtít a mít vnitřní vyrovnanost a být důslední. Zápor DV podle paní J. není vůbec nic, naopak vyjmenovala spoustu kladů.: Děti mají o měsíc delší prázdniny, protože v lednu i v červnu si je (nejstaršího chlapce), zvou do poradny na začátku těchto měsíců. Děti mají rajský život, zjednodušují jim učivo, uspoří čas, protože do jedné hodiny mají odučeno a děti mohou být venku a mají spoustu volného času. Mohou vést děti k duchovnu, děti vyrůstají v harmonii, nepřetěžují se děti a učí se přirozeně spolupracovat, protože, a to je podle paní J. velký problém, ve školách i školkách, že pedagog kárá dítě při písémkách či výtvarných činnostech a nedovoluje dětem, aby si navzájem poradily mezi sebou a je to tak víceméně až např. do Mgr., či Bc. Téměř každý učitel vyžaduje, aby dítě jednalo a pracovalo samostatně, ale v zaměstnání se naopak vyžaduje spolupráce a tu ve školách podle paní J. pedagogové nepodporují a to je velmi špatně. V okolí se rodina setkala s negativními názory především u pedagogů, protože si myslí, že je izolují, ale podle paní J. to není pravda, protože děti dochází na kroužky, doma mají svojí dětskou partu, chodí k nim děti ze sousedství a různé rodiny k nim přivázejí děti na hlídání, takže denně je v této domácnosti 5 až 6 dětí. Na druhou stranu paní J. uznává, že pokud by měla pouze jedno dítě, na které by byla sama, tak by to mohla být pravda a dítě by bylo špatně socializované. Paní J. tvrdí, že nejvíce se veřejnost mylí v již zmíněné otázce socializace, dále ve styku s vrstevníky a absencí spolupráce či samostatnosti, v izolaci dětí, to odmítá. DV rodině přineslo velmi krásné vztahy mezi sebou, harmonii, pocit volnosti a života v ráji.

2.3.2 ANAMNÉZA RODINY Č. 2

Tato rodina má pět členů a žije v Plzeňském regionu v rodinném domě, který má velkou zahradu, podobá se spíše menšímu hospodářství. Rodina se živí výrobou a prodejem mléčných výrobků. Rodina je silně věřící.

Rozhodnutí rodiny vzdělávat děti doma jim přinesla špatná zkušenost s mateřskou i základní školou, velký vliv na toto rozhodnutí byl i přístup třídní učitelky na základní škole, důvodem byla diagnóza Pavla, ADHD. Pavel dostával poznámky za vyrušování, nestíhal se naučit látku, ani dopsat test, či obyčejný diktát. Proto se rodina rozhodla

vzdělávat doma. Rodina vychovává tři děti, dvě z nich vzdělává, dva chlapci a jedna dívka. Nejstaršímu je 10 let, dívce 6 let a nejmladšímu čerstvé dva roky. Děti vzdělává většinu času matka, otec se věnuje finančnímu zabezpečení rodiny a prodává jejich mléčné výrobky, na jejichž výrobě se podílí celá rodina. Otec i matka mají dosaženou střední školu s maturitou. Otec od nového školního roku 2015/2016 nastupuje na kombinované studium na vysokou školu, aby měl kompetence pro učení dětí na druhém stupni základní školy doma. Do mateřské a základní školy docházel pouze nejstarší syn, třetí třídu již absolvoval doma. Další sourozence rodiče do školky ani školy nezapsali. Nejstarší syn P. je vzděláván individuálně, stejně tak dívka K., ale protože se děti rády učí a zajímají se o nové informace a poznatky, tak rády poslouchají při výuce druhého sourozence, tak jde, dalo by se říct o samostudium. Ke vzdělávání dcery K. (6let) využívají rodiče různé spektrum pomůcek např. omalovánky s číslicemi, pracovní sešity pro předškoláky, grafomotorické písanky, pohádky, básně, didaktické herní pomůcky, tabuli s křídami, encyklopedie, hračky. Pro nejstaršího chlapce P. (10let) používá rodina Matematiku Hejného, internet, anglicko-české slovníky, pracovní listy, kreslené tabulky, encyklopedie, knihy, přírodní materiál, přírodu, každodenní situace, klavír, bicí. Vzdělávání dětí probíhá hlavně doma u stolu v kuchyni, ale dalo by se říci, že všude, probíhá i na zahradě, na výletech apod. Kmenovou školu má rodina v Praze. DV svých dětí rodiče konzultují ve kmenové škole, kde je specialista na DV. Děti jsou hodnoceni slovně a známkami. Za určitý počet jedniček děti dostanou samolepku. Paní H. známkuje i předškolačku Karolínu, protože Karolína ví, že tento systém se používá ve škole a vidí ho u svého bratra, proto je ráda, když i ona za svoje snažení dostane známku, například v grafomotorice. Na mimoškolní aktivity dochází starší děti K. a P. Oba jsou hudebně nadaní, proto dochází na hudební výchovu, kde prošli nejprve naukou, kde se učili noty apod., teď hrají na klavír a P. zkouší bicí. Dále dochází na sportovky a Karolína na gymnastiku, kde jsou oba v kolektivu, ve kterém si našli kamarády a mohli si je vybrat sami, když dítě dáte do školy, tak podle paní H. jim nedáváte tu možnost, vybrat si vlastní přátele, ale v té společné třídě jsou kamarádi prostě daní a to dítě s nimi musí trávit čas a přátelit se s nimi, i když si navzájem nesesnou. Na soutěže a olympiády děti nejezdí, ani se jich neúčastní, stejně tak i akcí školy. Proto, aby DV mohlo dobře a efektivně fungovat je podle paní H. především odhodlanost rodičů a víra, že je to možné. Také by to nešlo bez podpory druhého partnera. Hnací silou je především vědomí toho, že pro svoje děti vytváří bezpečný domov, prodlužují jim dětství a zbytečně je nestresují nadměrnou zátěží na rozdíl od mateřské či základní školy. Velkým kladem je podle paní H. soudržnost rodiny a především lepší životospráva dětí, omezení stresových

faktorů a nesmyslných konfliktů, které v mateřské či základní škole nastávají, ať už jde o krádež oblečení či pytlíčku s bonbónama, šikany či vzájemné povyšování se bohatších dětí, co nového jim rodiče koupili nad obvyčejnými. Zápolem je občasná ponorka, ale čas trávený s dětmi je především klad. V okolí, přiznává paní H., že se rodina setkala s nesouhlasem, ale největší problém byl v rodině. Prarodiče nesouhlasí s tímto vzděláváním a dodnes se s tím neztotožnili a snaží se výchovu svých vnoučat paní H. a jejímu manželovi rozmluvit. Socializace podle rodiny není problém, děti dochází na kroužky a ve vesnici mají další přátele. Také se rodina navštěvuje s dalšími rodinami, které vzdělávají doma a předávají si zkušenosti a zážitky. Podle paní H. se veřejnost nejvíce mylí právě v otázce socializace, kdy opravdu odmítá, že by děti po této stránce strádaly. Dalším kritériem je režim dětí a řád, paní H. to nevidí jako zápor, pokud jsou rodiče schopni děti vést a uspořádat si den, není v tom žádný problém, přiznává, že její děti dokonce vstávají dříve, než kdyby musely chodit do školy, protože se ráno stihne udělat nejvíce práce a povinností. Dále se pozastavuje nad zápolem přenesení hodnot rodičů na děti, netuší, proč by to měl být problém, že to je základ výchovy, díky rodič má na své dítě přenést své názory a životní zkušenosti. Dále zamítá, že by její děti byly osamělé či nenáviděly své rodiče za přílišné připoutání k nim. Paní H. neguje i další názor společnosti, obětování života rodičů dětem, podle ní je to přesně to, co má rodič udělat pro své děti. DV přineslo do této rodiny větší radost dětí, jejich bezstarostnost, sdružilo to rodinu dohromady a všichni jsou šťastní.

2.4 DIAGNOSTIKA ŠKOLNÍ PŘIPRAVENOSTI U DĚTÍ S DOMÁCÍM A INSTITUCIONÁLNÍM PŘEDŠKOLNÍM VZDĚLÁVÁNÍM

Diagnostiku školní připravenosti jsem prováděla u 2 chlapců a 2 dívek vzdělávaných doma a 4 dívek a 6 chlapců vzdělávaných v mateřské škole. Diagnostiku jsem prováděla dle platných diagnostických škál uvedených v publikaci Šmardové a Bednářové, Školní zralost aneb Co by dítě mělo umět před vstupem do školy. Kniha byla vydána v roce 2011, proto jsou tyto škály, které používám aktuální. Má diagnostika obsahuje oblasti spontánní kresby, grafomotorické prvky, návyky při kreslení, vizuomotoriku a lateralitu. V oblasti řeči jsem diagnostikovala foneticko-fonologickou rovinu, lexikálně-sémantickou rovinu, morfologicko-syntaktickou rovinu a pragmatickou rovinu. V oblasti sluchového vnímání jsem hodnotila naslouchání, sluchové rozlišování, sluchovou analýzu a syntézu, sluchovou paměť a vnímání rytmu. V oblasti zrakového vnímání je hodnocena barva, figura a pozadí, zrakové rozlišení, část a celek a zraková paměť. Dále jsem diagnostikovala

oblast vnímání prostoru a času. Položky sledované v oblasti matematických schopností a dovedností jsou porovnávání, řazení, třídění, množství a tvary. Diagnostikovány byly i položky sociálních dovedností, přesochopnost, koncentrace, také položky sebeobsluhy, kterými jsou hygiena, oblékání a stolování. Pro hodnocení používám termíny - zvládá samostatně (ZS), zvládá s dopomocí (ZSD), nezvládá (N).

Pro potvrzení pravdivosti závěrů z mé diagnostiky dětí z mateřské školy, využívám hodnocení individuálního rozvoje a posunu těchto dětí (viz. příloha č.1). Toto hodnocení mně poskytly třídní učitelky dětí. Pro potvrzení závěrů z mé diagnostiky dětí v DV mně jejich rodiny poskytly zprávy z poradenského vyšetření školní zralosti z pedagogicko-psychologické poradny (viz. příloha č. 2). Jedná se o velmi důvěrný dokument, proto k mé potřebě tyto dokumenty byly poskytnuty, avšak v příloze této bakalářské práce bude přiložena pouze jedna ukázka jednoho z diagnostikovaných dětí.

2.4.1 DIAGNOSTIKA ŠKOLNÍ ZRALOSTI DĚTÍ V DV

- 1. Domácnost: **Sandra, Ríša, Luděk**
- 2. Domácnost: **Karolína**

Diagnostikovány byly čtyři děti, 2 chlapci a 2 dívky ve věku 6 let. Pro zachování důvěrnosti dat jsem změnila jména dětí. Jako první jsem vypsala individuality, které jsem z diagnostiky o dětech zjistila, dále jsem uvedla všechny oblasti, které jsem diagnostikovala. Úroveň v jaké děti splnily tyto nadcházející body, hodnotím - Zvládá samostatně - ZS, Zvládá s dopomocí - ZSD, Nezvládá - N.

Individuality:

Spontánní kresba	Kreslení nevyhledává	Postava	Dům	Různorodost námětů
Sandra	Ano	ZS	ZS	Ano
Ríša	Ano	ZS	ZS	Ano
Luděk	Ano	ZS	ZS	Ano
Karolína	Ano	ZS	ZS	Ano

Návyky při kreslení	Držení tužky	Postavení ruky	Uvolnění ruky, tlak na podložku	Plynulost tahů
Sandra	Špetkový úchop	Pohyb vychází z velkých kloubů, ruka se v zápěstí nadměrně nevyvrací.		Čára je vedena plynule, je rovná, nejsou zjevné žádné zvláštnosti při kreslení.
Ríša	Špetkový úchop			
Luděk	Špetkový úchop			
Karolína	Není navozen špetkový úchop, pero podpírá pouze palec, ukazováček a prostředníček jsou položeny zeshora pera.		Tlak na podložku je přiměřený.	

Lateralita ruky a oka	
Sandra	Praváctví
Ríša	Praváctví
Luděk	Praváctví
Karolína	Leváctví

Množství	Určí množství
Sandra	do 30
Ríša	do 25
Luděk	do 26
Karolína	do 24

- **Grafomotorika, kresba**

Grafomotorické prvky

1.-2. Zuby a horní smyčka.

Sandra, Luděk, Karolína - ZS

Ríša - N

Vizuomotorika

3. Jedna linie.

Sandra, Karolína - ZS

Ríša, Luděk - ZSD

- **Řeč**

Foneticko-fonologická rovina

1.-3. Výslovnost; Artikulační obratnost; Plynulost řeči.

Sandra, Luděk, Ríša, Karolína - vše v pořádku, všichni mají výbornou úroveň.

Lexikálně-sémantická rovina

4.-14. Rozumí běžnému hovoru i instrukcím; přiměřená slovní zásoba; smysluplně popíše obrázek; pozná a pojmenuje nesmysl na obrázku; interpretuje pohádku či příběh bez obrázku; definuje význam pojmu; tvoří antonyma s vizuální podporou a bez ní; tvoří nadřazené pojmy s vizuální podporou a bez ní; tvoří synonyma.

Sandra, Luděk, Ríša, Karolína - ZS

Morfologicko-syntaktická rovina

15.-16. Mluví ve větách a souvětích; Užívá všechny slovní druhy.

Sandra, Luděk, Ríša, Karolína - ZS

17. Mluví gramaticky správně.

Sandra, Karolína - ZS

Luděk, Ríša - ZSD

18.-19. Pozná nesprávně utvořenou větu; Doplní slova do příběhu ve správném tvaru.

Sandra, Luděk, Ríša, Karolína - ZS

Pragmatická rovina

20.-21. *Přirozeně navazuje verbální kontakt; Dokáže vest dialog, adekvátně odpovídá na otázky, ptá se.*

Sandra, Luděk, Ríša, Karolína - ZS

22. *Řekne jméno, příjmení, věk, bydliště*

Sandra, Luděk, Ríša - ZS

Karolína - ZSD

23. *Užívá oční kontakt.*

Sandra, Luděk, Ríša, Karolína - ZS

- **Sluchové vnímání a paměť**

Naslouchání

1. *Naslouchá příběhu, pohádce.*

Sandra, Luděk, Ríša, Karolína - ZS

Sluchové rozlišování

2.-3. *Rozliší slova; Rozliší bezvýznamové slabiky.*

Sandra, Luděk, Ríša, Karolína - ZS

Sluchová analýza a syntéza

4. *Vyhledá rýmující se dvojice.*

Sandra, Luděk, Ríša - ZS

Karolína - ZSD

4.-7. *Určí počet slabik ve slově; Určí počáteční a poslední hlásku ve slově.*

Sandra, Luděk, Ríša, Karolína - ZS

Sluchová paměť

8. *Zopakuje víceslovnou větu.*

Karolína - ZS

Sandra, Luděk, Ríša - ZSD

9. *Zopakuje 4 nesouvisející slova.*

Karolína - ZS

Sandra, Luděk, Ríša - ZSD

Vnímání rytmu

10.-11. Napodobí rytmus; Zvládá záznam rytmické struktury.

Karolína - ZS

Sandra, Luděk, Ríša - ZSD

- **ZRAKOVÉ VNÍMÁNÍ**

Barva

1.-2. Přiradí a pojmenuje odstíny barev.

Sandra, Karolína - ZS

Luděk, Ríša - ZSD

Figura a pozadí

3. Vyhledá tvar na pozadí.

Sandra, Luděk, Ríša, Karolína - ZS

Zrakové rozlišení

4.-6. Odlišení shodné a neshodné dvojice lišící se detailem; Horizontální polohou; Vertikální polohou.

Karolína - ZS

Sandra, Luděk, Ríša - ZSD

Zraková analýza a syntéza

7.-8. Poskládá obrázek z několika částí; Doplní chybějící části v obrázku.

Sandra, Luděk, Ríša, Karolína - ZS

Zraková paměť

9.-10. Poznává viděné obrázky; Umístí obrázky na místo.

Sandra, Luděk, Ríša, Karolína - ZS

- **VNÍMÁNÍ PROSTORU**

Vnímání prostoru

1.-2. Nahoře, dole; Vpředu vzadu.

Sandra, Luděk, Ríša, Karolína - ZS

3. Vpravo, vlevo na vlastním těle.

Sandra - ZS

Luděk, Ríša, Karolína - ZSD

4.-7. *První, poslední; Uprostřed, prostřední, předposlední; Hned před, hned za.*

Sandra, Luděk, Ríša, Karolína - ZS

- **VNÍMÁNÍ ČASU**

Vnímání času

1.-3. *Seřadí obrázky podle čas. posloupnosti děje, jmenuje co se stalo nejdřív, později a nakonec; Začíná se orientovat ve dnech v týdnu; Přiřadí činnosti obvyklé pro roční období.*

Sandra, Luděk, Ríša, Karolína - ZS, aktivně používají.

- **ZÁKLADNÍ MATEMATICKÉ PŘEDSTAVY**

Porovnávání, pojmy

1.-4. *Stejně; Méně x více; Méně, více, stejně při odlišné velikosti a uspořádání prvků; O jeden více a méně.*

Sandra, Luděk, Ríša, Karolína - ZS

Řazení

5.-6. *Seřadí 5 prvků podle velikosti; Pojmenuje největší, nejmenší, prostřední.*

Sandra, Luděk, Ríša, Karolína - ZS

Třídění

7.-8. *Pozná, co do skupiny nepatří; Třídí podle kritérií (velké zelené čtverce).*

Sandra, Luděk, Ríša, Karolína - ZS

Množství

9.-11. viz. *Individuality*

Tvary

12. *Kruh, čtverec, trojúhelník, obdélník.*

Sandra, Luděk, Ríša - ZS

Karolína - N

- **SOCIÁLNÍ DOVEDNOSTI**

Sociální dovednosti

1.-11. Zvládá odloučení od rodičů; Adaptuje se na změny; Komunikuje s dětmi a učitelkou; Spolupracuje, zapojuje se do činností ve skupině a vzájemně pomáhá; Správně reaguje na pokyny autority; Dodržuje pravidla; Umí zhodnotit pod vedením dospělého následky svého chování v určitých situacích; Dokáže dát najevo své potřeby, projevit empatii; Začíná mít smysl pro povinnost a odpovědnost; Dokáže překonávat překážky, unést prohru a nezdar; Respektuje, že je třeba udržovat pořádek ve vlastních věcech i společných prostorech.

Sandra, Luděk, Ríša, Karolína - ZS

- **PRÁCESCHOPNOST A POZORNOST**

Práceschopnost a pozornost

1.-5. Zájem o činnosti pracovního typu; Dokáže se soustředit; Projevuje samostatnost; Projevuje vytrvalost; Vydrží pracovat v klidu.

Sandra, Luděk, Ríša, Karolína - ZS

- **SEBEOBSLUHA A SAMOSTATNOST**

Hygiena

1.-5. Je zodpovědné za včasné chození na WC; Má osvojené základní návyky; Umí si samostatně umýt ruce, obličej, utřít se, vyčistit zuby; Poznává, kdy je třeba si umýt špinavé ruce a obličej.

Sandra, Luděk, Ríša, Karolína - ZS

6. Při kašlání či zívání si zakrývá ústa rukou.

Sandra, Luděk - ZS

Ríša, Karolína - ZSD

Oblékání

7.-8. Poznává svoje oblečení; Zapne si a rozepne knoflíky, zip.

Sandra, Luděk, Ríša, Karolína - ZS

9. Zaváže si tkaničky.

Sandra - ZS

Luděk, Ríša - ZSD

Karolína - N

10.-13. Rozlišuje mezi přední a zadní částí oděvu; Obrací oděv, když je naruby; Samostatně se obleče a vysvěče; Složí a uloží věci na příslušné místo.

Sandra, Luděk, Ríša, Karolína - ZS

Stolování

14.-16. Správně drží lžičku a používá příbor; Nachystá si věci na táč a donese je ke stolu; Během celého jídla sedí u stolu a chová se podle standardních pravidel slušného chování.

Sandra, Luděk, Ríša, Karolína - ZS

17. Po skončení jídla odnese nádobí na příslušné místo.

Sandra, Luděk, Karolína - ZS

Ríša - ZSD

18. Samostatně si nalije nápoj ze džbánu.

Sandra, Luděk, Karolína - ZS

Ríša - ZSD

Závěr:

Diagnostikováno bylo dohromady 10 dílčích oblastí. Všichni čtyři - Sandra, Luděk, Ríša a Karolína jsou na správné úrovni školní připravenosti. Nejlepší výsledek má Sandra, která zvládla samostatně splnit 91 bodů, s dopomocí 5 bodů a ani jeden bod Sandře nedělal takový problém, který by nezvládla. Dále s druhou největší úspěšností zvládnutí úkolů samostatně je Karolína s počtem 90, s dopomocí zvládla 4 body a nezvládla body 2. Třetí nejúspěšnější je Luděk, který zvládl samostatně splnit 84 bodů, s dopomocí jich zvládl 12 a není žádný, který by Luděk nezvládl. Na závěr Ríša zvládl samostatně 78 bodů, s dopomocí 16 a 2 body nezvládl. Z této diagnostiky vyplývá, že tyto dívky jsou na lepší úrovni než chlapci.

Konečné hromadné výsledky:

<u>Sandra:</u>	<u>Karolína:</u>	<u>Luděk:</u>	<u>Ríša:</u>
91 - ZS	90 - ZS	84 - ZS	78 - ZS
5 - ZSD	4 - ZSD	12 - ZSD	16 - ZSD
0 - N	2 - N	0 - N	2 - N

2.4.2 DIAGNOSTIKA ŠKOLNÍ ZRALOSTI PŘEDŠKOLNÍCH DĚTÍ V MŠ

Diagnostikováno bylo deset dětí - 4 dívky a 5 chlapců docházejících do mateřské školy ve věku 6 let. Pro zachování důvěrnosti dat, jsem změnila jména dětí. Jako první jsem vypsala individuality, které jsem z diagnostiky o dětech zjistila, dále jsem uvedla všechny oblasti, které jsem diagnostikovala. Děti hodnotím také ZS, ZSD a N, stejně také uvedu nejprve individuality dětí.

Individuality dětí navštěvující MŠ:

Spontánní kresba	Kreslení nevyhledává	Postava	Dům	Různorodost námětů
Adéla	Ano	ZS	ZS	Ano
Štěpán	Ne	ZSD	ZSD	Ne
Dominik	Ne	ZSD	ZSD	Ne
Vítek	Ne	ZS	ZS	Ne
Adam	Ano	ZS	ZS	Ano
Vanessa	Ano	ZS	ZS	Ano
Michalka	Ano	ZS	ZS	Ano
Matyáš	Ne	ZSD	ZSD	Ne
Jonáš	Ano	ZS	ZS	Ano
Lili	Ano	ZS	ZS	Ano

Návyky při kreslení	Držení tužky	Postavení ruky	Uvolnění ruky, tlak na podložku	Plynulost tahů
Adéla	Špetkový úchop	Vychází z velkých kloubů	Přiměřený tlak na podložku.	Plynulá, rovná linie.
Štěpán	Není navozen špetkový úchop	Vychází z velkých kloubů	Slabý tlak na podložku.	Přerušovaná linie.
Dominik	Není navozen špetkový úchop	Nevychází z velkých kloubů	Slabý tlak na podložku.	Přerušovaná linie.
Vítek	Špetkový úchop	Vychází z velkých kloubů	Přiměřený tlak na podložku.	Plynulá, rovná linie.
Adam	Špetkový úchop	Vychází z velkých kloubů	Přiměřený tlak na podložku.	Plynulá, rovná linie.
Vanessa	Špetkový úchop	Vychází z velkých kloubů	Přiměřený tlak na podložku.	Plynulá, rovná linie.
Michalka	Špetkový úchop	Vychází z velkých kloubů	Přiměřený tlak na podložku.	Plynulá, rovná linie.
Matyáš	Není navozen špetkový úchop	Nevychází z velkých kloubů	Silný tlak na podložku.	Přerušovaná linie.
Jonáš	Špetkový úchop	Vychází z velkých kloubů	Přiměřený tlak na podložku.	Plynulá, rovná linie.
Lili	Špetkový úchop	Vychází z velkých kloubů	Přiměřený tlak na podložku.	Plynulá, rovná linie.

Lateralita ruky a oka	
Adéla	Praváctví
Štěpán	Praváctví
Dominik	Leváctví
Vítek	Praváctví
Adam	Praváctví
Vanessa	Praváctví
Michalka	Praváctví
Matyáš	Praváctví
Jonáš	Praváctví
Lili	Praváctví

Množství	Napočítá do..
Adéla	do 18
Štěpán	do 10
Dominik	do 14
Vítek	do 21
Adam	do 30
Vanessa	do 25
Michalka	do 36
Matyáš	do 10
Jonáš	do 26
Lili	do 20

- **GRAFOMOTORIKA, KRESBA**

Grafomotorické prvky

1.-4. - viz. *Individuality*

5. *Zuby.*

Adélka, Vítek, Adam, Vanessa, Michalka, Jonáš, Lili - ZS

Štěpán, Dominik, Matyáš - ZSD

6. *Horní smyčka.*

Adélka, Štěpán, Vítek, Adam, Vanessa, Michalka, Jonáš - ZS

Matyáš, Lili - ZSD

Dominik - N

Vizuomotorika

7.-10. viz. *Individuality*

11. *Jedna linie.*

Adélka, Štěpán, Dominik, Vítek, Adam, Vanessa, Michalka, Jonáš, Lili - ZS

Matyáš - ZSD

- **ŘEČ**

Foneticko-fonologická rovina

1.-3. *Výslovnost; Artikulační obratnost; Plynulost řeči.*

Adélka, Vítek, Adam, Vanessa, Michalka, Matyáš, Jonáš, Lili

- Vše v pořádku, děti mají artikulační obratnost výslovnost i plynulost řeči na správné úrovni.

Dominik - dochází na logopedii, problematické oblasti: C, S, Z, R, Ř

Štěpán - v logopedické péči, problematické oblasti: C, S, Z

Lexikálně-sémantická rovina

4. *Rozumí běžnému hovoru i instrukcím.*

Adélka, Štěpán, Dominik, Vítek, Adam, Vanessa, Michalka, Jonáš - ZS

Lili - ZSD

Matyáš - N

5. *Přiměřená slovní zásoba*

Adélka, Vítek, Adam, Vanessa, Michalka, Jonáš, Lili - ZS

Štěpán - ZSD

Dominik, Matyáš - N

6. *Smysluplně popíše obrázek*

Adélka, Štěpán, Vítek, Adam, Vanessa, Michalka, Jonáš, Lili - ZS

Dominik, Matyáš - ZSD

7. *Pozná a pojmenuje nesmysl na obrázku.*

Adélka, Štěpán, Dominik, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Jonáš, Lili - ZS

Matyáš - ZSD

8. *Interpretuje pohádku či příběh bez obrázku.*

Adélka, Vítek, Adam, Vanessa, Michalka, Jonáš, Lili - ZS

Štěpán - ZSD

Dominik, Matyáš - N

9. *Definuje význam pojmu.*

Adélka, Štěpán, Dominik, Vítek, Adam, Vanessa, Michalka, Jonáš, Lili - ZS

Matyáš - ZSD

10. *Tvoří antonyma s vizuální podporou.*

Adélka, Štěpán, Vítek, Adam, Vanessa, Michalka, Jonáš, Lili - ZS

Matyáš - ZSD

Dominik - N

11. *Tvoří antonyma bez vizuální podpory.*

Adélka, Vítek, Adam, Vanessa, Michalka, Jonáš, Lili - ZS

Štěpán - ZSD

Dominik, Matyáš - N

12. *Tvoří nadřazené pojmy s vizuální podporou.*

Adélka, Štěpán, Vítek, Adam, Vanessa, Michalka, Jonáš, Lili - ZS

Matyáš - ZSD

Dominik - N

13. *Tvoří synonyma bez vizuální podpory.*

Adélka, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Jonáš, Lili - ZS

Štěpán - ZSD

Dominik, Matyáš - N

14. *Tvoří synonyma.*

Adélka, Vítek, Adam, Vanessa, Michalka, Jonáš, Lili - ZS

Štěpán - ZSD

Dominik, Matyáš - N

Morfologicko-syntaktická rovina

15. *Mluví ve větách a souvětích.*

Adélka, Štěpán, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Jonáš, Lili - ZS

Dominik, Matyáš - ZSD

16. *Užívá všechny slovní druhy.*

Adélka, Štěpán, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Jonáš, Lili - ZS

Dominik, Matyáš - ZSD

17. *Mluví gramaticky správně.*

Adélka, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Jonáš, Lili - ZS

Štěpán - ZSD

Dominik, Matyáš - N

18. *Pozná nesprávně utvořenou větu.*

Adélka, Štěpán, Dominik, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Jonáš, Lili - ZS

Matyáš - ZSD

19. *Doplní slova do příběhu ve správném tvaru.*

Adélka, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Jonáš, Lili - ZS

Štěpán - ZSD

Matyáš, Dominik - N

Pragmatická rovina

20. *Přirozeně navazuje verbální kontakt.*

Adélka, Štěpán, Dominik, Adam, Vanessa, Michala, Jonáš, Lili - ZS

Matyáš - ZSD

Vítek - N

21. *Dokáže vest dialog, adekvátně odpovídá na otázky, ptá se.*

Adélka, Dominik, Adam, Vanessa, Michala, Jonáš, Lili - ZS

Štěpán, Vítek - ZSD

Matyáš - N

22. *Řekne jméno, příjmení, věk, bydliště.*

Adélka, Štěpán, Dominik, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Jonáš, Lili - ZS

Matyáš - ZSD

23. *Užívá oční kontakt.*

Adélka, Štěpán, Adam, Vanessa, Michala, Matyáš, Jonáš, Lili - ZS

Dominik, Vítek - ZSD

- **Sluchové vnímání a paměť**

Naslouchání

1. Naslouchání příběhu, pohádce.

Adélka, Štěpán, Dominik, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Matyáš, Jonáš, Lili - ZS

2. Sluchové rozlišování.

Adélka, Štěpán, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Jonáš, Lili - ZS

Matyáš, Dominik - ZSD

3. Rozliší bezvýznamné slabiky.

Adélka, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Jonáš, Lili - ZS

Štěpán, Dominik, Matyáš - ZSD

Sluchová analýza a syntéza

4. Vyhledá rýmující se dvojice.

Adélka, Štěpán, Adam, Vanessa, Michala, Matyáš, Lili - ZS

Dominik, Vítek, Jonáš - ZSD

5. Určí počet slabik ve slově.

Adélka, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Matyáš, Jonáš, Lili - ZS

Štěpán, Dominik - ZSD

6. Určí počáteční hlásku ve slově.

Adélka, Štěpán, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Matyáš, Jonáš, Lili - ZS

Dominik - ZSD

7. Určí poslední souhlásku ve slově.

Adélka, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Jonáš, Lili - ZS

Štěpán, Matyáš - ZSD

Dominik - N

Sluchová paměť

8. Zopakuje víceslovnou větu.

Adélka, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Jonáš, Lili - ZS

Matyáš - ZSD

Štěpán, Dominik - N

9. Zopakuje 4 nesouvisející slova.

Adélka, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Jonáš, Lili - ZS

Matyáš - ZSD

Štěpán, Dominik N

Vnímání rytmu

10. Napodobí rytmus.

Adélka, Štěpán, Adam, Vanessa, Michala, Matyáš, Lili - ZS

Dominik, Vítek, Jonáš - ZSD

11. Záznam rytmické struktury.

Adélka, Adam, Vanessa, Michala, Matyáš, Lili - ZS

Štěpán, Vítek, Jonáš - ZSD

Dominik – N

• ZRAKOVÉ VNÍMÁNÍ

Barva

1. Přiřadí odstíny barev.

Adélka, Štěpán, Dominik, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Matyáš, Jonáš, Lili -ZS

2. Pojmenuje odstíny barev.

Adélka, Štěpán, Dominik, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Matyáš, Jonáš, Lili -ZS

3. Vyhledá tvar na pozadí.

Adélka, Štěpán, Dominik, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Matyáš, Jonáš, Lili -ZS

Zrakové rozlišení

4. Shodné a neshodné dvojice lišící se detailem.

Adélka, Dominik, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Jonáš, Lili - ZS

Štěpán, Matyáš - ZSD

5.- 6. Odlišení shodné a neshodné dvojice lišící se horizontální a vertikální polohou.

Adélka, Štěpán, Dominik, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Matyáš, Jonáš, Lili - ZS

Zraková analýza a syntéza

7. Poskládá obrázek z několika částí.

Adélka, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Jonáš, Lili - ZS

Štěpán, Dominik, Matyáš - ZSD

8. Doplní chybějící části v obrázku.

Adélka, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Jonáš, Lili - ZS

Štěpán, Dominik, Matyáš - ZSD

Zraková paměť

9. Poznává viděné obrázky.

Adélka, Matyáš, Michala, Jonáš, Lili - ZS

Štěpán, Dominik, Vítek, Adam, Vanessa - ZSD

10. *Umístí obrázky na místo.*

Adélka, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Jonáš, Lili - ZS

Štěpán, Dominik, Matyáš - ZSD

- **VNÍMÁNÍ PROSTORU**

Vnímání prostoru

1.-3. *Nahoře, dole; Vpředu vzadu; Vpravo, vlevo na vlastním těle.*

Adélka, Štěpán, Dominik, Vítek, Adam, Vanessa, Michalka, Matyáš, Jonáš, Lili - ZS

4. *Vpravo nahoře-dvě kritéria.*

Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Jonáš - ZS

Adélka, Štěpán, Dominik, Matyáš, Lili - ZSD

5. *První, poslední.*

Adélka, Štěpán, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Matyáš, Jonáš, Lili - ZS

Dominik - ZSD

6. *Uprostřed, poslední, předposlední.*

Adélka, Štěpán, Vítek, Adam, Vanessa, Michalka, Jonáš, Lili - ZS

Dominik, Matyáš - ZSD

7. *Hned před, hned za.*

Adélka, Štěpán, Dominik, Vítek, Adam, Vanessa, Michalka, Matyáš, Jonáš, Lili - ZS

- **VNÍMÁNÍ ČASU**

Vnímání času

1. *Seřadí obrázky podle čas. posloupnosti děje, jmenuje, co se stalo nejdřív, později a nakonec.*

Adélka, Štěpán, Vítek, Adam, Vanessa, Michalka, Matyáš, Jonáš, Lili - ZS

Dominik - ZSD

2. *Začíná se orientovat ve dnech v týdnu.*

Adélka, Dominik, Vítek, Adam, Vanessa, Michalka, Matyáš, Jonáš, Lili - ZS

Štěpán - ZSD

3. *Přiřadí činnosti obvyklé pro roční období.*

Adélka, Štěpán, Dominik, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Matyáš, Jonáš, Lili - ZS

- **ZÁKLADNÍ MATEMATICKÉ PŘEDSTAVY**

Porovnávání, pojmy*1. Stejně.*

Adélka, Štěpán, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Matyáš, Jonáš, Lili - ZS

Dominik - ZSD

2. Méně x více.

Adélka, Štěpán, Dominik, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Matyáš, Jonáš, Lili - ZS

3. Méně, více, stejně při odlišné velikosti a uspořádání prvků.

Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Matyáš, Jonáš, Lili - ZS

Adélka, Štěpán, Dominik - ZSD

4. O jeden více, o jeden méně.

Adélka, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Jonáš, Lili - ZS

Štěpán, Dominik - ZSD

Matyáš - N

Řazení*5. Seřadí 5 prvků podle velikosti.*

Adélka, Štěpán, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Matyáš, Jonáš, Lili - ZS

Dominik - ZSD

6. Pojmenuje největší, nejmenší, prostřední.

Adélka, Štěpán, Dominik, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Matyáš, Jonáš, Lili - ZS

Třídění*7.-8. Poznává, co do skupiny nepatří; Třídí podle kritérií (velké zelené čtvrtce).*

Adélka, Štěpán, Dominik, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Matyáš, Jonáš, Lili - ZS

*9.-11. Viz. Individuality.***Tvary***12. Kruh, čtverec, trojúhelník, obdélník.*

Adélka, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Jonáš, Lili - ZS

Štěpán, Dominik, Matyáš - ZSD

- **SOCIÁLNÍ DOVEDNOSTI**

Sociální dovednosti*1. Zvládá odloučení od rodičů.*

Adélka, Adam, Michala, Matyáš, Jonáš, Lili - ZS

Štěpán, Dominik, Vanessa - ZSD

Vítek - N

2. Adaptuje se na změny.

Adélka, Adam, Michala, Matyáš, Jonáš, Lili - ZS

Štěpán, Dominik, Vanessa - ZSD

Vítek - N

3. Komunikuje s dětmi a učitelkou.

Adélka, Adam, Vanessa, Michala, Matyáš, Jonáš, Lili - ZS

Dominik, Vítek - ZSD

Štěpán - N

4. Spolupracuje, zapojuje se do činností ve skupině a vzájemně pomáhá.

Adélka, Štěpán, Adam, Vanessa, Michala, Matyáš, Jonáš, Lili - ZS

Vítek - ZSD

Dominik - N

5. Správně reaguje na pokyny autority.

Adélka, Štěpán, Dominik, Vítek, Vanessa, Michala, Matyáš, Jonáš, Lili - ZS

Adam - ZSD

6. Dodržuje pravidla.

Štěpán, Vítek, Vanessa, Michala, Matyáš, Jonáš, Lili - ZS

Adélka, Dominik, Adam - ZSD

7. Umí zhodnotit pod vedením dospělého následky svého chování v určitých situacích.

Štěpán, Dominik, Vítek, Vanessa, Michala, Matyáš, Jonáš, Lili - ZS

Adélka, Adam - ZSD

8. Dokáže dát najevo své potřeby, projevit empatii.

Adélka, Adam, Vanessa, Michala, Matyáš, Jonáš, Lili - ZS

Štěpán, Dominik, Vítek - ZSD

9. Začíná mít smysl pro povinnost a odpovědnost.

Adélka, Štěpán, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Matyáš, Jonáš, Lili - ZS

Dominik - ZSD

10. Dokáže překonávat překážky, unést prohru a nezdár.

Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Matyáš, Jonáš, Lili - ZS

Adélka, Dominik - ZSD

Štěpán - N

11. Respektuje, že je třeba udržovat pořádek ve vlastních věcech i společných prostorech.

Štěpán, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Matyáš, Jonáš, Lili - ZS

Adélka - ZSD

Dominik - N

- **PRÁCESCHOPNOST A POZORNOST**

Práceschopnost a pozornost

1. Zájem o činnosti pracovního typu.

Adélka, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Lili - ZS

Štěpán - ZSD

Dominik, Matyáš - N

2. Dokáže se soustředit.

Adélka, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Jonáš, Lili - ZS

Štěpán - ZSD

Dominik, Matyáš - N

3. Projevuje samostatnost.

Adéla, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Matyáš, Jonáš, Lili - ZS

Štěpán - ZSD

Dominik - N

4. Projevuje vytrvalost.

Adélka, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Jonáš, Lili - ZS

Štěpán, Dominik - ZSD

Matyáš - N

5. Vdrží pracovat v klidu.

Adélka, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Jonáš, Lili - ZS

Štěpán, Dominik, Matyáš - N

- **SEBEOBSLUHA A SAMOSTATNOST**

Hygiena

1. - 4. Je zodpovědné za včasné chození na WC; má osvojené základní návyky; umí si samostatně umýt ruce, obličej, utřít se, vyčistit zuby; pozná, kdy je třeba si umýt špinavé ruce a obličej.

Adéla, Štěpán, Dominik, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Matyáš, Jonáš, Lili - ZS

5. Včas používá kapesník.

Adélka, Štěpán, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Matyáš, Jonáš, Lili - ZS
Dominik - ZSD

6. Při kašlání či zívání si zakrývá ústa rukou.

Adélka, Štěpán, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Matyáš, Jonáš, Lili - ZS
Dominik - ZSD

Oblékání

7. Poznává svoje oblečení.

Adélka, Štěpán, Dominik, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Matyáš, Jonáš, Lili - ZS

8. Zapne a rozepne knoflíky.

Adélka, Štěpán, Dominik, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Matyáš, Jonáš, Lili - ZS

9. Zaváže si tkaničky.

Adélka, Štěpán, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Matyáš, Jonáš, Lili - ZS
Dominik - ZSD

10. Rozlišuje mezi přední a zadní částí oděvu.

Adélka, Štěpán, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Matyáš, Jonáš, Lili - ZS
Dominik - ZSD

11. Obrací oděv, když je naruby.

Adélka, Štěpán, Dominik, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Matyáš, Jonáš, Lili - ZS

12. Samostatně se obleče a vysvleče.

Adélka, Štěpán, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Matyáš, Jonáš, Lili - ZS
Dominik - ZSD

13. Složí a uloží věci na příslušné místo.

Štěpán, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Matyáš, Jonáš, Lili - ZS

Adélka - ZSD

Dominik - N

Stolování

14. Správně drží lžíci a používá příbor.

Adélka, Štěpán, Dominik, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Jonáš, Lili - ZS

Matyáš - ZSD

15. Nachystá si věci na ták a donese je ke stolu.

Adélka, Štěpán, Dominik, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Matyáš, Jonáš, Lili - ZS

16. Během celého jídla sedí u stolu a chová se podle standardních pravidel slušného chování.

Štěpán, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Jonáš, Lili - ZS

Adélka, Matyáš - ZSD

Dominik - N

17. Po skončení jídla odnese nádobí na příslušné místo.

Štěpán, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Matyáš, Jonáš, Lili - ZS

Adélka, Dominik - ZSD

18. Samostatně si nalije nápoj ze džbánu.

Adéla, Štěpán, Vítek, Adam, Vanessa, Michala, Matyáš, Jonáš, Lili - ZS

Dominik - ZSD

Závěr:

Diagnostikováno bylo 10 dílčích oblastí. Ze získaných dat vyplývá, že ne všichni vykazují požadovanou úroveň pro nástup do první třídy a pro dva chlapce je doporučen roční odklad. Nejlepší úrovně z těchto deseti dětí dosáhla Michalka, která samostatně zvládla všech 96 bodů. Druhý nejlepší výsledek dosáhli stejnou měrou Vanessa a Jonáš, kdy oba zvládli samostatně 94 bodů, s dopomocí 2 body a neexistuje žádný bod, který zde nezvládli splnit. Další nejlepší v pořadí je Lili, která samostatně zvládla 93 bodů, 3 body zvládla samostatně. Dále je Adam, který zvládl samostatně 92 bodů, s dopomocí 4. Po něm následuje Adéla, která zvládla samostatně 91 bodů a 5 jich zvládla s dopomocí. Dále Vítek, který samostatně zvládl 86 bodů, 7 bodů zvládl s dopomocí a 3 body nezvládl. Poslední, který zvládá školní připravenost je Štěpán, který dosáhl samostatně 61 bodů, s dopomocí 30 a 5 bodů nezvládl. Na druhé nejhorší úrovni je Matyáš, který zvládl samostatně 53 bodů, s dopomocí 29 a 14 bodů nezvládl. Na závěr nejhorší výsledky vykázal Dominik. Dominik zvládl samostatně pouze 35 bodů, s dopomocí 38 a 23 bodů nezvládl. Dominikovi a Matyášovi byl navržen odklad povinné školní docházky. Obě děti, Dominik a Matyáš jsou ze stejné rodiny, jsou to bratři.

Konečné hromadné výsledky:

<u>Michaela</u>	<u>Vanessa</u>	<u>Jonáš</u>	<u>Lili</u>	<u>Adam</u>
96 - ZS	94 - ZS	94 - ZS	93 - ZS	92 - ZS
0 - ZSD	2 - ZSD	2 - ZSD	3 - ZSD	4 - ZSD
0 - N	0 - N	0 - N	0 - N	0 - N
<u>Adéla</u>	<u>Vítek</u>	<u>Štěpán</u>	<u>Matyáš</u>	<u>Dominik</u>
91 - ZS	86 - ZS	61 - ZS	53 - ZS	35 - ZS
4 - ZSD	7 - ZSD	30 - ZSD	29 - ZSD	38 - ZSD
0 - N	3 - N	5 - N	14 - N	23 - N

2.4.3 DOTAZNÍK PRO ŠIROKOU VEŘEJNOST

„Dotazník je způsob písemného kladení otázek, který vede k hromadnému získávání odpovědí.“³⁶

Širokou veřejnost jsem oslovila pomocí internetu, především pomocí sociální sítě facebook. Rozeslala jsem anonymní dotazníky v Plzeňském regionu, kolegyním, přátelům a známým nehledě na jejich profesi, věk či zkušenosti s tímto tématem. Získala jsem odpovědi od 82 respondentů.

Cílem dotazníku je zjistit názor veřejnosti na tento druh vzdělávání dětí a zjistit záporny a klady, které by mohly být pádným důvodem, proč vzdělávat děti v instituci. Tyto názory porovnávám s názory rodičů z diagnostikovaných rodin, které doma své děti vzdělávají. Těmto rodičům jsem předložila tento dotazník a jejich názory na výsledky tohoto dotazníku jsou vykázány ve výše uvedených rodinných anamnézách.

Vyhodnocení dotazníku:

1) V první otázce jsem zjišťovala, jestli se respondenti setkali s DV?

- Z 82 respondentů se:
 - 54 z nich (65,9%) nikdy s DV nesetkali
 - 28 respondentů (34,2 %) se s DV setkali

2) Ve druhé otázce jsem zjišťovala, jestli respondenti s DV souhlasí.

- Zde převyšují záporné odpovědi respondentů nad kladnými, ale rozdíl mezi nimi není markantní, téměř si je rovný.
- **zásadně proti** - 40 respondentů
- **Ano souhlasím** - 34 respondentů
- **Ano souhlasím pouze v případě, že dítě potřebuje specifické potřeby (NADŽ, postižené dítě apod.)** - 7 respondentů
- **Nevím, nikdy jsem o DV neslyšel** - 1 respondent

³⁶ ČÁBALOVÁ, Dagmar. *Pedagogika*, str. 108

3) Ve třetí otázce respondenti uváděli zápory a klady DV, v zadání jsem doporučila uvést od každého tři.

Nejprve uvádím klady DV. Klady jsou řazeny od nejčastěji uváděných po nejméně uvedené a v závorkách je uvedený počet, kolikrát tento klad či zápor byl zmíněn respondenty. Na závěr jsou vypsány klady, které jsou zároveň uvedené i jako zápory.

† KLADY

- 1) Individuální přístup (35)
- 2) Domácí prostředí (17)
- 3) Absence či eliminace stresových faktorů (14)
- 4) Časová flexibilita vyučování a učení (9)
- 5) Vycházení z dětských potřeb a specifík (9)
- 6) Dostatek času na vysvětlení a pochopení učiva. (8)
- 7) Dítě se neseťká se špatnými vnějšími vlivy (šikana, sprostá slova, nadávky). (8)
- 8) Úspora času (7)
- 9) Zaměření na slabé a silné stránky dítěte, či problematická témata (6)
- 10) Dítě nemusí docházet či dojíždět do MŠ (5)
- 11) Silné pouto s rodičem (5)
- 12) Rodič tráví velkou část času s dětmi (4)
- 13) Pozitivní motivace (4)
- 14) Omezení brzkého vstávání (4)
- 15) Více volného času, čas na další projekty a aktivity (3)
- 16) Dítě se učí to, co rodič uzná za vhodné, bez zbytečností. (3)
- 17) Rozvíjení dítěte v té látce, o kterou má zájem (3)
- 18) Soudržnost rodiny (3)
- 19) Výhoda pro děti se specifickými potřebami (3)
- 20) Dítě si je jisté, má pocit bezpečí (3)

-
- 21) Dítě si samo hledá informace k danému učivu, které ho zajímá (3)
 - 22) Je to zábava (3)
 - 23) Dítě je pod dohledem (2)
 - 24) Absence testů (2)
 - 25) Dítě se učí praxí (2)
 - 26) Různorodost vyučovacích metod (2)
 - 27) Řešení každodenních situací (2)
 - 28) Efektivnější učení -> více za kratší dobu (2)
 - 29) Finanční náročnost (2)
 - 30) Samostatnost dítěte (2)
 - 31) Nižší nemocnost (2)
 - 32) Vycházení ze zájmů (2)
 - 33) Absence DÚ (1)
 - 34) Snížení zátěže na pedagogy v MŠ a ZŠ (1)
 - 35) Možnost probrat téma do hloubky (1)
 - 36) Dítě se lépe orientuje v učivu (1)
 - 37) Dítě se nenechá snadno zviklat (1)
 - 38) Kvalitní vzdělávání (1)
 - 39) Pokud dítě chce, dozví se informace o učivu dříve - absence osnov (1)
 - 40) Vzdělávání celé rodiny (1)
 - 41) Jednoduchost látky (1)
 - 42) Zodpovědnost sám za sebe (1)
 - 43) Naučení se vnímání času = plánování (1)
 - 44) Socializace (1)
 - 45) Vzdělává blízký člověk, ne cizí (1)
 - 46) Vliv rodičů na dítě (1)

47) Dítě zvládá věci lépe než v MŠ a ZŠ (1)

– ZÁPORY

- 1) Izolace dítěte, absence či omezení kontaktu s vrstevníky (33)
- 2) Socializace (22)
- 3) Problémy se začleněním do kolektivu (15)
- 4) Dítě se špatně seznamuje (7)
- 5) Neodbornost a nedostatečné vzdělání rodičů (7)
- 6) Absence kolektivní práce (6)
- 7) Dítě nemá řád, pevný režim (6)
- 8) Konfrontace rolí učitel x rodič (5)
- 9) Absence pokusů, kvalitních učebních pomůcek, tělocvičen apod. (5)
- 10) Méně přátel (5)
- 11) Finanční náročnost (4)
- 12) Závislost na rodičích (4)
- 13) Absence zážitků a atmosféry v MŠ a ZŠ (4)
- 14) Rodič neví, jak správně učit (4)
- 15) Kritika a nepochopení okolí (3)
- 16) Nedostatečný přísun informací (3)
- 17) Nesamostatnost (3)
- 18) Nedochozí ke změně prostředí (3)
- 19) Problém s autoritou (3)
- 20) Připoutání dětí k rodičům, jejich vliv na ně a absolutní názor (3)
- 21) Dítě pociťuje k rodičům nenávist z důvodu velkého připoutání (3)
- 22) Špatné rodinné pouto (3)
- 23) Dítě neumí řešit problémy (3)

-
- 24) Dítě je osamělé (3)
 - 25) Neobjektivní přístup rodiče (3)
 - 26) Obětování života rodičů dětem (2)
 - 27) Náročná časová organizace (2)
 - 28) Špatné začlenění na ZŠ a Střední škole (2)
 - 29) Nevytváření soutěživosti a konkurence (2)
 - 30) Malá zkušenost s lidským chováním a vztahy (2)
 - 31) Chybí srovnání názorů převzatých od rodičů s dalšími lidmi (kamarád, učitel) (2)
 - 32) Přenesení hodnot a názorů rodičů do života dítěte (2)
 - 33) Dítě se neumí přizpůsobovat (2)
 - 34) Mírné, vlastní hodnocení - jiná klasifikace (2)
 - 35) Dítě postrádá povinnost někam docházet (1)
 - 36) Možnost zanedbání všech základních znalostí (2)
 - 37) Špatná disciplína (1)
 - 38) Nedodržení RVP (1)
 - 39) Dítě se neučí snášet prohru a prožívat výhru (1)
 - 40) Výchova a učení bere rodičům čas (1)
 - 41) Náročnost pro rodiče (1)
 - 42) Rodič musí být důsledný - může docházet ke konfrontaci mezi dětmi MŠ a DV (1)
 - 43) Stát prodělává (1)
 - 44) Špatný rozvoj kooperativních dovedností (1)
 - 45) Dítě není nuceno chodit ven (1)
 - 46) Absence motivace pro zlepšení (1)
 - 47) Lenost (1)
 - 48) Jiné návyky než v MŠ a ZŠ (1)
 - 49) Absence hry v kolektivu (1)

50) Vysoké nároky na rodiče (1)

51) Chybí sociální kontrola (1)

52) Absence životních zkušeností (1)

Klady zároveň uvedené jako záporny a opačně.

- 1) + Rodič tráví velkou část času s dětmi (4),
- Rodič tráví velkou část času s dětmi (1)
- 2) + Socializace (1)
- Socializace (22)
- 3) + Finanční náročnost (2)
- Finanční náročnost (4)
- 4) + Dítě je samostatné (2)
- Dítě není samostatné (3)
- 5) + Dítě nemusí dojíždět (5)
- Dítě postrádá povinnost někam docházet (1)
- 6) + Silné rodinné pouto (5)
- Špatné rodinné pouto (3)
- 7) + mírné vlastní hodnocení (1)
- Mírné vlastní hodnocení (2)

Závěr dotazníku široké veřejnosti:

Z 82 respondentů se s DV 65,9% z nich nesešlo a zbylých 34,2 % tázaných se s DV setkali.

Většina respondentů je proti DV, ale jen s malým rozdílem šesti tázaných.

Respondenti uvedli dohromady:

- 205 kladů, z toho 47 různých odpovědí.
- 196 záporů, z toho 52 různých odpovědí.

Srovnání záporů a kladů s názorem rodičů praktikujících DV je uvedeno v anamnéze rodin.

ZÁVĚR

V této práci jsem vymezila pojem domácí vzdělávání ve třech úrovních, DV pro předškolní věk, první a druhý stupeň základní školy. Dále jsem vymezila pojmy školní zralost a připravenost, její znaky a metody zjišťování, důležité oblasti při posuzování školní zralosti, dimenze posuzování školní připravenosti dítěte pro zahájení školní docházky a na závěr pedagogickou diagnostiku a diagnózu.

Cílem mé práce bylo předložení problematiky diagnostiky školní zralosti dětí v domácím a institucionálním vzděláváním, komparace získaných výsledků a zjištění, které z těchto dvou typů vzdělávání je efektivnější.

Z diagnostiky doma vzdělávaných dětí jsem získala data, která poukazují na skutečnost, že tyto diagnostikované děti jsou velmi dobře připravované a vzdělávané svými rodiči. Všechny tyto děti v DV dosáhly požadované úrovně školní zralosti a připravenosti. Tuto úroveň jsem ověřila s jejich výsledky z pedagogicko-psychologické poradny a jsou kompatibilní.

Z diagnostiky dětí vzdělávaných v mateřské škole jsem zjistila, že osm dětí z deseti má požadovanou úroveň školní zralosti a připravenosti, dva z nich takových výsledků nedosahují, je jim tedy uložen roční odklad od povinné školní docházky. Dívky zde dosahují lepší úrovně školní zralosti než chlapci, stejně jako dívky vzdělávané doma.

Při získaných faktech o DV a institucionálním vzděláváním a při porovnávání výpovědí rodičů, výsledků diagnostiky dětí a názorů veřejnosti vyplynulo, že po stránce úspory času, je efektivnější DV, kdy se dítě za podstatně kratší dobu naučí stejné množství požadovaného učiva. Ale po stránce prožitkové je efektivnější vzdělávání v institucích, kdy se dítě pohybuje v kolektivu dětí, zažívá zážitky, není pořád ve stejném prostředí a řeší nastalé situace, které při DV nenastanou. Děti v DV a institucionálním vzděláváním jsou stejnou měrou socializované pouze za předpokladu, pokud dítě, které je doma vzdělávané má větší počet sourozenců a žije v úplné rodině. Za největší klad DV je považován individuální přístup k dítěti, o který i když se v institucích pedagogové snaží, je velmi špatně proveditelný, vzhledem k počtu dětí v jedné třídě. Zároveň je podle široké veřejnosti největším záporům "absence či omezení kontaktu s vrstevníky".

Z mé práce vyplývá, že špatná varianta těchto dvou vzdělávacích směrů není ani jedna, ale pouze za předpokladu, pokud vzdělává kompetentní osoba. V DV je to rodič, a protože mnou diagnostikované rodiny mají více členů a rodiče vzdělávají nejen předškolní,

ale i školní děti, musí proto mít minimální vzdělání střední školu s maturitou. Děti také dochází pravidelně na přezkoušení do kmenových škol, a proto si myslím, že tyto rodiče jsou pro DV kompetentní. Největším přínosem z DV je individuální přístup, který je hlavním klíčem pro optimální rozvoj osobnosti dítěte. Proto je nutné na individuální přístup dbát především i v institucionálním vzdělávání, přestože, jak zmiňuji výše, je realizace díky velkému počtu dětí ve třídě složitější.

RESUMÉ

V teoretické části této bakalářské práce jsou vymezeny pojmy domácí vzdělávání ve třech úrovních, DV pro předškolní věk, první stupeň a druhý stupeň základní školy. Dále jsou zde vymezeny pojmy školní zralost a připravenost, její znaky a metody jejího zjišťování, důležité oblasti při posuzování školní zralosti, dimenze posuzování školní připravenosti dítěte pro zahájení školní docházky a na závěr pedagogickou diagnostiku a diagnózu. V praktické části mé práce se zabývám diagnostikou školní zralosti šestiletých dětí, které jsou vzdělávané doma a v mateřské škole.

Klíčová slova: Domácí vzdělávání, Institucionální vzdělávání, Školní zralost a připravenost, Pedagogická diagnostika.

Resume

The theoretical part of this bachelor thesis defines the concepts home education at three levels, home education pre-school, first grade and second grade of elementary school. There are also defined terms of school maturity and readiness, its characteristics and its detection methods, an important areas for assessing school readiness, school readiness assessment dimensions child to start school and finally pedagogical diagnosis and diagnosis. In the practical part of my work I deal with diagnostics of school maturity of six children who are educated at home and in kindergarten.

Klíčová slova: Home education, Institutional education, School maturity and preparedness, Pedagogical diagnostics.

SEZNAM LITERATURY

BEDNÁŘOVÁ, Jiřina a ŠMARDOVÁ, Vlasta. *Diagnostika dítěte předškolního věku: co by dítě mělo umět ve věku od 3 let do 6 let*. Vyd. 2, Ilustrace Richard Šmarda, Brno: Albatros Media a.s., 2015, iv, 217 s. Dětská naučná edice. ISBN 978-80-266-0658-1

BEDNÁŘOVÁ, Jiřina a Vlasta ŠMARDOVÁ. *Školní zralost: co by mělo umět dítě před vstupem do školy*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2010, iii, 100 s. Moderní metodika pro rodiče a učitele. ISBN 978-80-251-2569-4.

ČÁBALOVÁ, Dagmar. *Pedagogika*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011, 272 s. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-2993-0.

Diagnostika školní zralosti. Praha: Raabe, 2012, [132] s. v různém stránkování. Školní zralost. ISBN 978-80-87553-52-7.

DITTRICH, Pavel. *Pedagogicko-psychologická diagnostika*. Jinočany: H & H, 1992. ISBN 8085467690.

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogické diagnostiky*. Olomouc, PedFUP 1988.

KLÉGROVÁ, Jarmila. *Máme doma prvňáčka*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2003, 139 s. Žijeme s dětmi. ISBN 80-204-1020-1.

Kolektiv autorů, s.r.o. .Z.č.561/2004Sb, školský zákon. *Změny zákonů*: © Soft Books, s.r.o. [online]. 16. 3. 2015 [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: <http://www.zmenyzakonu.cz/zakon.aspx?k=561/2004%20Sb.&d1=01052014&d2=01012015&cmd=compareshort>

KLÉGROVÁ, Jarmila. *Máme doma prvňáčka*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2003, 139 s. Žijeme s dětmi. ISBN 80-204-1020-1.

MERTIN, Václav a Lenka KREJČOVÁ. *Metody a postupy poznávání žáka: pedagogická diagnostika*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 343 s. ISBN 978-80-7357-679-0.

Metodický portál: Inspirace a zkušenosti učitelů. HUBLOVÁ, Pavlína. *Metodický portál RVP* [online]. 2011 [cit. 2015-06-11]. Dostupné z: http://wiki.rvp.cz/Knihovna/1.Pedagogicky_lexikon/1/Individuální_vzdělávání?highlight=domásí+vzdělávání

Pozornost, orientace, zraková percepce. Praha: Raabe, 2012, [91] s. Školní zralost. ISBN 978-80-87553-55-8.

PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 1. vyd. Praha: Portál, 1995, 292 s. ISBN 80-7178-029-4.

PRŮCHA, Jan, Jiří MAREŠ a Eliška WALTEROVÁ. *Pedagogický slovník*. 4. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2003, 322 s. ISBN 80-7178-772-8.

Předmatematické myšlení a poznávání přírody. Praha: Raabe, 2012, [92] s. Školní zralost. ISBN 978-80-87553-56-5.

Řeč a sluch. Praha: Raabe, 2012, [99] s. Školní zralost. ISBN 978-80-87553-54-1.

SVOBODA, Pavel. *Cvičení pro rozvoj jemné motoriky a psaní: k výuce psaní, domácí přípravě školáků a ke vzdělávání dětí s dysgrafií*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009, 55 s. ISBN 978-80-7367-545-5.

VÁGNEROVÁ, Marie a Jarmila KLÉGROVÁ. *Poradenská psychologická diagnostika dětí a dospívajících*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2008, 538 s. ISBN 978-80-246-1538-7.

Vstup do školy. Praha: Raabe, 2012, [116] s. Školní zralost. ISBN 978-80-87553-53-4.

Vyhlášení pokusného ověřování podle 171 odstavec 1 zákona č. 561. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Praha 1: Ministerstvo školství České republiky, ©2008 [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/vyhlaseni-pokusneho-overovani-podle-171-odst-1-zakona-c-561>

ZAJÍCOVÁ, Václava. *Školní zralost dítěte při nástupu do základní školy*. Brno, 2008.

Dostupné také z:

https://is.muni.cz/th/104478/pedf_m/Diplomova_prace_vcetne_priloh1.pdf. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Mgr. Jana Kratochvílová, Ph.D.

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším, odborném a jiném vzdělání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů*. 19. 11. 2004. ISSN 1211-1244.

ZELINKOVÁ, Olga. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program: [nástroje pro prevenci, nápravu a integraci]*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2001, 207 s.

Pedagogická praxe. ISBN 80-7178-544-x.

Seznam příloh

Příloha č. 1 - Hodnocení individuálního rozvoje a posunu dítěte.

Příloha č. 2 - Hodnocení školní zralosti dítěte z pedagogicko-psychologické poradny.

PŘÍLOHY

Příloha č. 1 - Hodnocení individuálního rozvoje a posunu dítěte.

Hodnocení individuálního rozvoje a posunu dítěte

Jméno dítěte, datum narození: 34. 2009

Datумы záznamu: 20.10.2014 9.2.15 2.6.15

Je neobratné	▼									▼	Je obratné
Je nešikovné	▼									▼	Je zručné
Nezvládá sebeobsluhu a jednoduché prac. úkony	▼									▼	Zvládá sebeobsluhu a jednoduché prac. úkony
Je nepohyblivé	▼									▼	Je pohyblivé
Je neklidné	▼									▼	Je psychomotoricky klidné
Nekomunikuje s okolím	▼									▼	Komunikuje s okolím
Nerozumí slyšenému	▼									▼	Rozumí slyšenému
Má malou slovní zásobu	▼									▼	Má průměr. slovní zásobu
Je agramatické nepřiměř. věku	▼									▼	Vyjadřuje se gramaticky správně přiměřeně věku
Neumí se verbálně vyjadřovat	▼									▼	Umí se verbálně vyjadřovat
Neumí si úmyslně zapamatovat	▼									▼	Umí si úmyslně zapamatovat
Je nesoustředěné	▼									▼	Je soustředěné
Neumí se ovládat	▼									▼	Umí se ovládat
Nevyvíjí přiměřenou vůli	▼									▼	Má přiměřenou vůli
Adaptuje se obtížně	▼									▼	Adaptuje se snadno
Obtížně navazuje kontakt	▼									▼	Snadno navazuje kontakt
Straní se dětí	▼									▼	Hraje si s dětmi
Nespolupracuje s ostatními	▼									▼	Spolupracuje s ostatními
Není oblíbené v kolektivu	▼									▼	Je oblíbené v kolektivu
Je neposlušné	▼									▼	Umí poslechnout
Vzdoruje	▼									▼	Nevzdoruje
Je nepořádné	▼									▼	Je pořádné
Nedokáže dodržovat pravidla	▼									▼	Dokáže dodržet pravidla
Je bojácné	▼									▼	Je průbojné
Je pasivní	▼									▼	Je převážně aktivní
Je pomalé	▼									▼	Má průměr. rychlé prac. tempo
Je nesamostatné	▼									▼	Je samostatné

Je necitlivé	▼											▼	Je citlivé
Není tvořivé	▼											▼	Je kreativní, tvořivé
Raději by si hrálo	▼											▼	Chce se učit
Učí se pomalu	▼											▼	Učí se rychle novému
Dává přednost levé ruce	▼											▼	Dává přednost pravé ruce
Výtvar. vyjadř. je nepřiměř. věku	▼											▼	Výtvar. vyjadř. je přiměř. věku
Je arytmičné	▼											▼	Má rytmus
Neumí zpívat	▼											▼	Dobře zpívá
Je smyslově nezralé	▼											▼	Je přiměřeně smyslově zralé
Je grafomotor. nezralé	▼											▼	Je grafomotor. přiměř. zralé
Rodiče nespolupracují	▼											▼	Spolupráce s rodiči je velmi dobrá
Rodiče je hodnotí nekriticky	▼											▼	Rodiče je hodnotí objektivně

Výslovnost : C S Z Č Š Ž K L R Ř Změk.

Jaké činnosti dítě upřednostňuje :

Další důležité informace o dítěti :

Závěry vyplývající z hodnocení :

Příloha č. 2 - Hodnocení školní zralosti dítěte z pedagogicko-psychologické poradny.

PPPP

D ů v ě r n ě

Pedagogicko-psychologická poradna v Plzni
 Pracoviště _____ telefon _____

Zpráva z poradenského vyšetření			Určeno:
Konaného dne	_____		Rodičům
Jméno:	_____	Nar. _____	
škola :		Tř. _____	
Bytem:	_____		

_____ naroz. _____ bydl. _____, zapsán do kmenové ZŠ v Tachově, Kostel. ul., byl na žádost rodičů psycholog. vyšetřen z důvodu posouzení školní zralosti a možnosti individuál. vzdělávání chlapce doma – v rodině.
 Raný vývoj dítěte údajně v normě. Předškolní zařízení nenavštěvoval.
 Rodina úplná, 2 děti. _____ Rodiče vedou děti k úzkému souladu s přírodou.
 Matka byla seznámena s charakterem vyšetření dítěte v PPP, s právy i povinnostmi, které z něj vyplývají.

Výsledky aktuál. vyšetření:
 chronolog. věk dítěte 5 let, 8 měsíců. Separaci od matky a mladšího bratra zvládá chlapec dobře. Do nabízených činností se ihned zapojuje, je snaživý. Řeč rozvitá, výslovnost hlásek korektní, zahájena už 2. dentice. Slovní zásoba úměrná věku.
 _____ si pamatuje říkanky, básničky – paměť v normě. Početní představivost dobře rozvitá, chlapec se bezpečně orientuje v oboru do 10, číselnou řadu zná ale mnohem delší. Dokáže napočítat žádaný počet předmětů, správně napodobí počet i uskupení prvků dle předlohy. Chápe dobře předmatemat. pojmy (o velikosti, pořadí apod.). Zná všechny barvy.
 Schopnost zrakového rozlišování podobných tvarů průměrná, stejně tak schopnost sluchového rozlišování podobných hlásek.
 Relativně nízké úrovně jsou prozatím grafomotorické dovednosti – vážne vizuomotorická koordinace, t. j. souhra ruky a oka. I. ateralita oka ještě bezpečně nevyhraněná, dominantní je pravá ruka.
 Úroveň všeobecných vědomostí dobrá, úroveň rozumových schopností v normě.
 V závěru vyšetření působí _____ již poněkud unaveným dojmem, což je ale pochopitelné, nedosáhl ještě věku 6 let, takže pracov. výdrž je ještě relat. krátká.

Závěr:
 vývoj dítěte po neuropsychické stránce v normě. Jeho dovednosti a schopnosti odpovídají věku. Výchova v rodině podnětná.
 Individuální vzdělávání chlapce rodiči doma dle paragrafu 41 Škol. zákona č. 561/2004 Sb. je možné. (Rodiče splňují podmínku úplného středoškol. vzdělání s maturitou.)

Obsah zprávy podléhá právní ochraně podle zákona 101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů.

Doporučujeme:

- pokračovat v podnětné výchově;
- realizovat pravidelné měsíční konzultace s pí. tř. učitelkou chlapcovy kmenové třídy [redacted];
- 1x za půl roku zabezpečit přezkoušení dítěte v ZŠ;
- cíleně rozvíjet grafomotorické dovednosti dítěte, nabízet často výtvarné činnosti, učit napodobovat prvky psaní (kroužky, čáry svislé i vodorovné, obloučky, vlnovky apod.), provádět uvolňovací cviky ruky (rameno, loket, zápěstí), dbát na korektní držení tužky;
- úměrně věku trénovat „pracovní výdrž“, vést k prodlužování záměrné pozornosti;
- dobrou úroveň matematické představivosti zvyšovat tréninkem logického myšlení (volit stolní hry, skládky, práce se stavebnicemi);
- pokračovat v orientaci chlapce k zájmovým aktivitám, sportu, současně ho učit družnosti, kamarádským vztahům;
- udržovat kontakty chlapce se spolužáky z kmenové třídy, účastnit se besídek, vycházek, výletů, sport. utkání apod.;

Na rozvoj dovedností chlapce než začne psát – pracovat s písankou – objednat na t. č. 270 005 018 tzv. Šimonovy pracovní listy č. 5, 9, 11, 14 a řídit se materiálem PPP pro předškoláky.

Zákonný zástupce byl osobně seznámen s průběhem a výsledky vyšetření, s případnými riziky, která z navržených doporučení vyplývají. Byla mu formulována vhodná opatření pro kompenzaci obtíží, má možnost po obdržení zprávy také projednat její obsah s odborným poradenským pracovníkem. Po obdržení zprávy a zvážení ji zákonný zástupce předává příslušné škole nebo školskému zařízení.

Kontrolní vyšetření možno provést v 2. pol. 2. p. r.

[redacted]

Kontakt: [redacted]

[redacted]

Vyšetřila: [redacted]

[redacted]

[redacted]
ved. pracoviště PPP Tachov

Adresa: Ústí nad Labem, okresní úřad Praha
Pracoviště Tachov, K. H. Borovského 521
347 01 Tachov